

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

МИТНІ ПРАВИЛА ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ВАНТАЖІВ
ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН

Навчальний посібник

За редакцією І. В. Берестова

Харків 2024

УДК 656:339.5 (075)

М 66

*Рекомендовано вченою радою Українського державного університету
залізничного транспорту як навчальний посібник
(витяг з протоколу № 6 від 28 червня 2024 р.)*

Рецензенти:

проф. С. М. Турпак (НУ «Запорізька політехніка»),
доц. А. І. Кузьменко (Університет митної справи та фінансів)

Авторський колектив:

О. М. Огар, І. В. Берестов, А. В. Колісник, О. С. Пестременко-Скрипка

За редакцією І. В. Берестова

Митні правила при переміщенні вантажів через митний кордон:
М 66 Навч. посібник / О. М. Огар, І. В. Берестов, А. В. Колісник та ін.;
за ред. І. В. Берестова. – Харків: УкрДУЗТ, 2024. – 112 с., рис. 1.

ISBN

Навчальний посібник висвітлює питання чинних митних правил при переміщенні товарів і транспортних засобів через митний кордон України та можливості їх порушення, за які Митним кодексом передбачено адміністративну відповідальність. Дано опис і визначено особливості відповідальності за різні види порушень митних правил. Розкрито питання загального провадження у справах про порушення митних правил, наведено перелік, пояснення та порядок проведення процесуальних дій, які можуть бути застосовані у справах про порушення митних правил.

Розраховано для здобувачів закладів вищої освіти спеціальності транспортних технологій, а також широкого кола фахівців, які організують або здійснюють переміщення чи перевезення вантажів, зокрема залізничним транспортом, через митний кордон України.

ISBN

© Український державний університет
залізничного транспорту, 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ І ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НИХ	9
1.1. Поняття порушення митних правил	9
1.2. Відповідальність за порушення митних правил	11
1.3. Особливості відповідальності за деякі види порушень митних правил	13
1.4. Види адміністративних стягнень за порушення митних правил.....	15
Контрольні запитання до розділу 1	19
Розділ 2. ВИДИ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ТАКІ ПОРУШЕННЯ	20
2.1. Види порушень митних правил при переміщенні вантажів через митний кордон	20
2.2. Відповідальність за порушення митних правил	22
2.2.1. Порушення режиму зони митного контролю	22
2.2.2. Неправомірні операції з товарами (вантажами), митне оформлення яких не закінчено, або з тими, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем, або транспортними засобами особистого користування, тимчасово ввезеними на митну територію України чи поміщеними в митний режим транзиту	24
2.2.3. Перевищення строку транзитних перевезень (доставлення) вантажів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення та документів до митного органу призначення в Україні, видавання їх без дозволу митного органу або втрата.....	27

2.2.4. Недекларування товарів, що переміщуються через митний кордон України, громадянами	30
2.2.5. Недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення	32
2.2.6. Пересилання через митний кордон України в міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання	33
2.2.7. Перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів, документів	34
2.2.8. Неподання митному органу звітності про товари, які перебувають під митним контролем	35
2.2.9. Переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності	36
2.2.10. Порушення встановленого законодавством порядку ввезення товарів на територію вільної митної зони, вивезення товарів за межі цієї території та/або встановленого законодавством порядку проведення операцій із товарами, поміщеними в режим вільної митної зони	37
2.2.11. Порушення порядку зберігання товарів на митних складах і здійснення операцій із цими товарами	39
2.2.12. Порушення порядку або строків розпорядження товарами, розміщеними в магазині безмитної торгівлі, і перевищення магазином безмитної торгівлі встановлених законодавством обсягів реалізації тютюнових виробів і/або алкогольних напоїв одній особі протягом однієї доби	42
2.2.13. Порушення порядку здійснення операцій із переробки товарів	44
2.2.14. Перевищення строку тимчасового ввезення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування,	

транспортних засобів комерційного призначення або строку тимчасового вивезення товарів чи втрата транспортних засобів.....	45
2.2.15. Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем	48
2.2.16. Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю	49
2.2.17. Зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів комерційного призначення, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю	52
2.2.18. Дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їхнього розміру, а також інші протиправні дії, спрямовані на ухилення від сплати митних платежів	53
Контрольні запитання до розділу 2	55
Розділ 3. ПОРЯДОК ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ	56
3.1. Завдання та зміст провадження у справі про порушення митних правил	56
3.2. Обставини, що підлягають з'ясуванню при розгляді справи про порушення митних правил	59
3.3. Порядок складання та зміст Протоколу про порушення митних правил	61
3.4. Докази та учасники у справі про порушення митних правил	64
Контрольні запитання до розділу 3	67
Розділ 4. АДМІНІСТРАТИВНЕ ЗАТРИМАННЯ	68
Контрольні запитання до розділу 4	69

Розділ 5. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ У СПРАВІ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ І ПОРЯДОК ЇХНЬОГО ПРОВЕДЕННЯ	70
5.1. Опитування осіб, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, свідків, інших осіб	72
5.2. Витребування документів, необхідних для провадження у справі про порушення митних правил	73
5.3. Тимчасове вилучення товарів, транспортних засобів і документів	74
5.4. Проведення митних обстежень	77
5.5. Надання товарів, транспортних засобів, документів для впізнання	80
5.6. Експертиза та висновок експерта	83
5.7. Одержання проб і зразків для проведення експертизи.....	86
5.8. Компроміс у справі про порушення митних правил	88
5.9. Розгляд справи про порушення митних правил	91
5.9.1. Органи, уповноважені розглядати справи про порушення митних правил	91
5.9.2. Види постанов у справі про ПМП	94
Контрольні запитання до розділу 5	96
Розділ 6. ОСКАРЖЕННЯ ТА ВИКОНАННЯ ПОСТАНОВ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ	97
6.1. Порядок оскарження постанов і строки розгляду скарги у справах про порушення митних правил	97
6.2. Перевірка законності та обґрунтованості постанови у справі про порушення митних правил	99
6.3. Порядок і контроль виконання постанови про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил	101
Контрольні запитання до розділу 6	104
Бібліографічний список	105
Предметний покажчик	108

ВСТУП

«Митні правила та відповідальність за їх порушення» – навчальна дисципліна, що вивчають слухачі магістратури декількох освітньо-професійних програм у закладах вищої освіти України. Вивчення цієї дисципліни дасть здобувачам другого вищого рівня освіти спеціальності 275 «Транспортні технології» 275.02 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)» можливість здобути знання, пов'язані з питаннями переміщення товарів, зокрема залізничним транспортом, транспортних засобів комерційного призначення, транспортних засобів особистого користування, громадян через митний кордон України в умовах дотримання чинних митних правил, встановлених Митним кодексом України.

Вивчення цієї дисципліни набуває актуальності в сучасних умовах, оскільки володіння знаннями про митні правила при організації та перевезеннях у міжнародному залізничному сполученні та їх дотримання є основою чіткої та безперебійної роботи залізничного транспорту, міжнародних пунктів пропуску та успішної зовнішньоекономічної діяльності будь-яких підприємств та організацій.

Міжнародні вантажне та пасажирське залізничні сполучення в умовах укріплення та поширення міжнародних зв'язків України з державами ЄС набувають особливого державного значення та супроводжуються виконанням митних процедур, дій прикордонних та інших контролюючих органів. Тому організація міжнародних перевезень потребує знань основ митної справи, а саме митних правил, порядку та умов переміщення вантажів і пасажирів через митний кордон України, здійснення митного контролю та митного оформлення, справляння митних платежів, запобігання та протидії контрабанді, боротьби з порушеннями митних правил тощо.

Метою вивчення дисципліни «Митні правила та відповідальність за їх порушення» є формування у здобувачів системи знань про сутність чинних митних правил при переміщенні вантажів, транспортних засобів і пасажирів через митний кордон і на митній території України; відповідальність за можливі порушення митних правил; види адміністративних стягнень і порядок їх застосування; підстави, порядок порушення, завдання і зміст провадження у справах про порушення митних правил; порядок проведення та складових процесуальних дій у справі про порушення митних правил.

У навчальному посібнику використано основні положення Митного кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, а також враховано наукові праці авторів із питань порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України.

Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ І ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НИХ

1.1. Поняття порушення митних правил

Митним кодексом України (МКУ) дано повне та всебічне поняття митним правилам.

Порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений цим Кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, надання їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій із товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи цим Кодексом чи іншими Законами України, за які цим Кодексом передбачена адміністративна відповідальність [1, ст. 458].

Відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) [2] *адміністративне правопорушення (проступок)* – це протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність [2, ст. 9].

Адміністративне правопорушення визнається вчиненим *умисно*, коли особа, яка його вчинила, усвідомлювала протиправний характер своєї дії чи бездіяльності, передбачала її шкідливі наслідки і бажала їх або свідомо допускала настання цих наслідків [2, ст. 10].

Адміністративне правопорушення визнається вчиненим *з необережності*, коли особа, яка його вчинила, передбачала можливість

настання шкідливих наслідків своєї дії чи бездіяльності, але легковажно розраховувала на їхнє відвернення або не передбачала можливості настання таких наслідків, хоч повинна була і могла їх передбачити [2, ст. 11].

Питання про адміністративну відповідальність за порушення митних правил регулюються Митним кодексом України [2, ст. 2].

Адміністративна відповідальність за правопорушення настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до законодавства кримінальну відповідальність [2, ст. 9].

Порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, за яке передбачена адміністративна відповідальність і яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають [18]:

- на встановлений чинним законодавством України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України;

- надання їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення;

- здійснення операцій із товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи.

Адміністративна відповідальність за такі правопорушення настає в разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність.

Ознаки таких правопорушень:

- суспільна небезпека (створення відчутної загрози безпеки для суспільства, його зміцнення і розвитку);

- протиправність – юридичне вираження суспільної небезпеки адміністративної провини;

- вина – психічна відповідність правопорушника вчиненим ним діянням і його наслідкам.

Під складом порушення митних правил розуміється встановлена статтями МКУ сукупність ознак, які визначають суспільну небезпеку, винність і протиправність діяння, яке тягне за собою застосування адміністративно-правових санкцій, і відрізняють це діяння від інших видів правопорушень.

Ознаки складу порушення митних правил, які є обов'язковими для кваліфікації конкретного діяння як порушення митних правил, об'єднуються в чотири групи, що характеризують:

- 1) об'єкт порушення митних правил;
- 2) об'єктивну сторону порушення митних правил;
- 3) суб'єкт порушення митних правил;
- 4) суб'єктивну сторону порушення митних правил.

Вирішуючи питання про застосування до особи адміністративної відповідальності за вчинення порушення митних правил, слід розуміти, що це правопорушення має багато спільних меж із таким небезпечним правопорушенням, як злочин. Зумовлено це тим, що об'єкти посягання цих правопорушень співпадають. Тому надзвичайно важливо, щоб при кваліфікації конкретного діяння враховувалася вся сукупність обставин, що характеризують склад правопорушення, зокрема особливості об'єкта посягання, особистість правопорушника, форма його провини, наслідки протиправного діяння. Тільки в цьому випадку можливо правильно визначити міру суспільної небезпеки конкретного діяння і відповідно кваліфікувати його або як порушення митних правил, або як злочин.

1.2. Відповідальність за порушення митних правил

Адміністративна відповідальність за порушення митних правил встановлюється МКУ і *тільки* за ті правопорушення, які передбачені МКУ.

Суб'єктами адміністративної відповідальності за порушення митних правил можуть бути громадяни, які на момент вчинення такого правопорушення досягли 16-річного віку, а при вчиненні порушень митних правил підприємствами – посадові особи цих підприємств [1, ст. 459].

Під *посадовими особами* у відповідних статтях Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) визнаються працівники, які знаходяться на державній або суспільній службі і обіймають посади, пов'язані зі здійсненням організаційно-владних, адміністративно-управлінських функцій, внаслідок яких виникають певні правові наслідки для осіб і організацій, яким вони адресовані.

Залежно від конкретного змісту управлінських функцій і характеру повноважень посадових осіб можна виділити:

- *керівників* – посадові особи, основний зміст роботи яких полягає в тому, щоб направляти і керувати роботою безпосередньо підлеглих їм працівників;

- *відповідальних (провідних) фахівців* – фахівців, виконавців, представників допоміжно-технічного персоналу, які здійснюють керівництво не цілісними об'єктами або їхніми структурними підрозділами, а виконанням певних специфічних функцій (наприклад інженерно-технічне забезпечення виробництва, кадрове забезпечення, планово-фінансова діяльність і т. п.). Головне в діяльності цих посадових осіб – від імені і за дорученням особисто керують здійсненням спеціальних функцій і готують для керівництва проекти управлінських рішень за цими функціями;

- представників адміністративної влади – мають право постійно або тимчасово ухвалювати рішення або давати розпорядження відносно осіб, які не знаходяться в них у службовому підкоренні (працівники поліції, прокуратури, оперативний склад служби безпеки, представники різних контрольно-наглядових органів, державних інспекцій і т. п.).

Отже, посадові особи підприємств – це керівники та інші працівники підприємств, які через постійно або тимчасово виконувані ними службові

обов'язки відповідають за виконання вимог митного законодавства України та міжнародних договорів України з митної справи.

Порядок накладення адміністративного стягнення на посадових осіб не відрізняється від загального порядку їх накладення, що застосовується до всіх фізичних осіб.

1.3. Особливості відповідальності за деякі види порушень митних правил

Розглянемо особливості відповідальності за деякі порушення митних правил [21].

1. Адміністративна відповідальність не настає за умови аварії, дії непереборної сили або протиправних дій третіх осіб, що підтверджено документами відповідних компетентних органів, при вчиненні таких порушень митних правил:

- неправомірні операції з товарами, митне оформлення яких не закінчено, або товарами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем, або транспортними засобами особистого користування, тимчасово ввезеними на митну територію України чи поміщеними в митний режим транзиту;

- недоставлення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення та документів до митного органу призначення, видавання їх без дозволу митного органу або втрата;

- порушення порядку зберігання товарів на митних складах і здійснення операцій із цими товарами;

- перевищення строку тимчасового ввезення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення або строку тимчасового вивезення товарів чи втрата транспортних засобів;

- допущення в митній декларації помилок, які не призвели до неправомірного звільнення від сплати митних платежів або зменшення їхнього розміру, незабезпечення дотримання заходів тарифного та/або нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, якщо такі помилки не допускаються систематично.

Під *аварією* слід розуміти пошкодження, вихід з ладу і руйнування, що сталися з техногенних (конструктивних, виробничих, технологічних, експлуатаційних) або природних причин.

Під *дією непереборної сили* слід розуміти:

- стихійне лихо (пожежу, повінь, інше стихійне лихо чи сезонне природне явище, зокрема замерзання моря, заток, портів тощо, закриття шляхів, заток, каналів, перевалів);

- воєнні дії чи надзвичайний стан у регіоні;

- зафіксований у встановленому порядку факт учинення злочинних дій третіми особами;

- інші обставини чи події.

Документи, які підтверджують факт аварії або дії непереборної сили, видаються місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування, органами МВС України, іншими спеціально вповноваженими на це державними органами та міністерствами.

Під *протиправними діями третіх осіб* слід розуміти вчинення діянь іншою стороною, що порушують законні права та інтереси особи, під час виконання нею митних формальностей, у тому числі вчинення правопорушення відносно особи.

Документи, які підтверджують факт протиправних дій третіх осіб, видаються судами, правоохоронними органами, іншими спеціально вповноваженими на це державними органами.

2. Перевізники несуть відповідальність за переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з

приховуванням від митного контролю шляхом подання митному органу як підстави для переміщення цих товарів документів, що містять неправдиві відомості, виключно якщо ці відомості стосуються кількості вантажних місць, їхнього маркування та номерів, а перевізниками не вжито заходів до перевірки правдивості зазначених відомостей або в разі неможливості такої перевірки не внесено відповідного запису до міжнародної автомобільної накладної (CMR) [1, ст. 460].

1.4. Види адміністративних стягнень за порушення митних правил

Система адміністративних стягнень включає різні за характером і правовими наслідками санкції, що дає змогу використати їх диференційно, з урахуванням характеру вчиненого порушення митних правил, особистості правопорушника.

Адміністративні стягнення поділяються на основні та додаткові.

За порушення митних правил залежно від наростання суворості стягнення від найбільш легкого до найбільш серйозного можуть бути накладені такі адміністративні стягнення [1, ст. 461]:

- 1) попередження;
- 2) штраф;
- 3) конфіскація товарів, транспортних засобів комерційного призначення – безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування товарів - безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю (крім транспортних засобів комерційного призначення, які використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за визначеними маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до

розкладу руху на підставі міжнародних договорів, укладених відповідно до законодавства), а також транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза місцем розташування митного органу.

Попередження і штраф можуть застосовуватися тільки як основні адміністративні стягнення за порушення митних правил.

Конфіскація товарів, транспортних засобів комерційного призначення може застосовуватися як основне або додаткове адміністративне стягнення.

За одне і те саме порушення митних правил може накладатися тільки основне або основне і додаткове адміністративні стягнення.

Якщо адміністративна відповідальність за порушення митних правил передбачає застосування основного і додаткового адміністративного стягнення, застосування лише додаткового адміністративного стягнення без основного не допускається [1, ст. 462].

Попередження як адміністративне стягнення за порушення митних правил є офіційним попередженням правопорушника стосовно недопустимості таких діянь у майбутньому. Попередження оформляється письмово шляхом винесення постанови про накладення адміністративного стягнення [1, ст. 463].

Попередження застосовується переважно для осіб, винних у здійсненні незначних, що не являють собою велику суспільну небезпеку, проступків.

Зміст попередження полягає в офіційному, від імені держави, засудженні і осуді протиправного діяння правопорушника органом адміністративної юрисдикції і попередженні правопорушника про неприпустимість таких дій надалі. Попередження не стосується майнових та інших прав порушника і застосовується лише в тому випадку, коли воно передбачено санкціями за певний вид порушення митних правил.

Штраф як адміністративне стягнення за порушення митних правил полягає в покладенні на особу, яка притягується до адміністративної

відповідальності за таке правопорушення, обов'язку сплатити до державного бюджету грошові кошти у визначеній МКУ сумі залежно від виду та характеру вчиненого правопорушення [1, ст. 464].

В адміністративно-юрисдикційній практиці штраф є домінуючою формою адміністративної відповідальності, оскільки він передбачений як єдина або альтернативна міра стягнення за більшість адміністративних проступків.

МКУ встановлений мінімальний і максимальний розміри штрафів, що застосовуються, фіксуючи їх із визначенням верхнього і нижнього рівнів і диференціюючи стягнення:

- залежно від характеру вчиненого порушення;
- обставин, що характеризують особу правопорушника;
- форми і міри його провини;
- суб'єкта адміністративної відповідальності (громадяни, посадові особи).

Штраф обчислюється переважно у величині, кратній розміру неоподаткованого мінімуму доходів (НМД) громадян на день скоєння правопорушення, а також як відсоток несплаченої суми митних платежів.

Сплата штрафу, якщо при цьому не застосовується адміністративне стягнення у вигляді конфіскації товарів і транспортних засобів, не звільняє особу, яка вчинила порушення митних правил, від сплати митних платежів.

Конфіскація як адміністративне стягнення за порушення митних правил полягає у примусовому вилученні товарів і транспортних засобів і безоплатному передаванні їх у власність держави. При цьому моторні транспортні засоби та несамохідні транспортні засоби, що буксируються ними, розглядаються як самостійні об'єкти конфіскації [1, ст. 465].

Конфіскація як адміністративне стягнення – це примусове вилучення і безвідплатне повернення у власність держави предметів:

- безпосередніх предметів порушення митних правил;

- товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю;

- транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, – будь-які засоби авіаційного, водного, залізничного, автомобільного (включаючи гужовий транспорт, велосипед) транспорту за винятком транспортних засобів для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України чітко встановленими маршрутами та рейсами відповідно до встановленого розкладу руху на підставі міждержавних угод про транспортне сполучення.

Конфіскація може бути застосована виключно за рішенням суду і призначатися як додаткове або основне стягнення.

Конфіскація товарів і транспортних засобів застосовується незалежно від того, чи є ці товари, транспортні засоби власністю особи, яка вчинила правопорушення.

Постанови про конфіскацію приводяться у виконання державними виконавцями.

Адміністративні стягнення за порушення митних правил не може бути застосовано інакше, як на підставі та в порядку, що встановлені МКУ [1, ст. 466].

Додержання митними органами вимог законодавства в разі застосування адміністративних стягнень за порушення митних правил забезпечується:

- здійсненням систематичного контролю з боку органів вищого рівня та їхніх посадових осіб;

- правом оскарження постанов у справах про порушення митних правил;

- іншими заходами, передбаченими законодавством України.

Накладення адміністративних стягнень залежно від виду порушення митних правил здійснюється митними органами або судами.

Митним кодексом встановлено строки розгляду справи про порушення митних правил: справа про порушення митних правил розглядається у п'ятнадцятиденний строк з дня отримання посадовою особою митного органу або судом (суддею) матеріалів, необхідних для вирішення справи [1, ст. 525].

Строки накладення адміністративного стягнення:

- якщо справи про порушення митних правил відповідно розглядаються митними органами або судами (суддями) – не пізніше ніж через шість місяців з дня виявлення правопорушення. Строк накладення адміністративних стягнень у справах про порушення митних правил зупиняється на час розгляду таких справ судом;

- у разі закриття кримінального провадження, але за наявності в діях правопорушника ознак порушення митних правил - не пізніше ніж через три місяці з дня прийняття рішення про закриття кримінального провадження, але не пізніше ніж через два роки з дня вчинення правопорушення.

Контрольні запитання до розділу 1

1. Визначити поняття «порушення митних правил».
2. Визначити поняття «суб'єкти адміністративної відповідальності».
3. Позначити особливості відповідальності за деякі види порушень митних правил:

- види адміністративних стягнень за порушення митних правил та особливості їхнього застосування;
- основні та додаткові адміністративні стягнення;
- поняття попередження, штрафу, конфіскації;
- строки накладення адміністративних стягнень у справах про порушення митних правил).

Розділ 2. ВИДИ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ТАКІ ПОРУШЕННЯ

2.1. Види порушень митних правил при переміщенні вантажів через митний кордон

Переміщення вантажів через митний кордон держави будь-яким видом транспорту має здійснюватися з додержанням митних правил, встановлених Митним кодексом України та іншими нормативно-законодавчими актами.

Відповідальність за порушення митних правил може бути або адміністративною (регулюється Митним кодексом), або кримінальною.

МКУ встановлені такі види порушень митних правил, за якими передбачено адміністративну відповідальність:

- 1) порушення режиму зони митного контролю;
- 2) неправомірні операції з товарами, митне оформлення яких не закінчено, або товарами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем, або транспортними засобами особистого користування, тимчасово ввезеними на митну територію України чи поміщеними в митний режим транзиту;
- 3) перевищення строку транзитних перевезень (доставлення) вантажів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення та документів до митного органу призначення в Україні, видавання їх без дозволу митного органу або втрата;
- 4) недекларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами;
- 5) недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення;

6) пересилання через митний кордон України в міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання;

7) перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів, документів;

8) неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем;

9) переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності;

10) порушення встановленого законодавством порядку ввезення товарів на територію вільної митної зони, вивезення товарів за межі цієї території та/або встановленого законодавством порядку проведення операцій із товарами, поміщеними в режим вільної митної зони;

11) порушення порядку зберігання товарів на митних складах і здійснення операцій із цими товарами;

12) порушення порядку або строків розпорядження товарами, розміщеними в магазині безмитної торгівлі, і перевищення магазином безмитної торгівлі встановлених законодавством обсягів реалізації тютюнових виробів і/або алкогольних напоїв одній особі протягом однієї доби;

13) порушення порядку здійснення операцій із переробки товарів;

14) перевищення строку тимчасового ввезення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення, або строку тимчасового вивезення товарів чи втрата транспортних засобів;

15) переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем;

16) переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю;

17) зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів комерційного призначення, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;

18) дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їхнього розміру, а також інші протиправні дії, спрямовані на ухилення від сплати митних платежів.

2.2. Відповідальність за порушення митних правил

2.2.1. Порушення режиму зони митного контролю

Відповідно до МКУ зона митного контролю (ЗМК) – місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, у межах якого митні органи здійснюють митні формальності.

Зони митного контролю створюються:

- для забезпечення здійснення митними органами митного контролю товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;

- проведення заходів, пов'язаних із виявленням, попередженням і припиненням контрабанди і порушень митних правил, у пунктах пропуску через державний кордон України, на територіях морських і річкових портів, аеропортів, залізничних станціях і територіях підприємств, вільних митних зон, митних складів, складів тимчасового зберігання, а також в інших місцях, визначених МКУ [8].

Режим зони митного контролю – це встановлені законодавством України з питань митної справи приписи, заборони та/або обмеження щодо перебування в зоні митного контролю товарів, транспортних засобів комерційного призначення та громадян, розташування в ній споруд і об'єктів, а також проведення в цій зоні господарських робіт [1, ст. 332].

Проведення господарських робіт у зоні митного контролю, переміщення через межі зони митного контролю і в межах цієї зони товарів, транспортних засобів, перетинання меж зони митного контролю громадянами, які не перетинають митний кордон України, і посадовими особами державних органів, які не проводять заходи офіційного контролю, і їхнє пересування в межах цієї зони з порушенням порядку, встановленого МКУ [1, ст. 468], *тягнуть за собою попередження або накладення штрафу в розмірі 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

Об'єкт правопорушення – встановлений режим ЗМК, тобто приписи, заборони та обмеження щодо перебування товарів, транспортних засобів і громадян, умови розташування будівель і споруд, а також проведення господарських робіт.

Об'єктивна сторона – вчинення будь-яких дій, що порушують режим зони митного контролю. Такими діями є переміщення через межі зони митного контролю і в межах цієї зони (з товарами, транспортними засобами і без них) громадян, посадових осіб органів державної влади (крім митних органів), які не перетинають митний кордон, а також проведення в такій зоні без дозволу митного органу господарських робіт та інші дії.

Громадяни, які перетинають митний кордон України, представники організацій, підприємств та установ, що отримують чи відправляють товари та інші предмети, допускаються до ЗМК на підставі чинних для в'їзду (виїзду) документів чи транспортних та інших документів на отримання (відправлення) товарів тощо.

Суб'єктом правопорушення є будь-яка особа, яка підлягає адміністративній відповідальності.

Суб'єктивна сторона характеризується умисною формою вини.

Митні органи в межах своїх повноважень, визначених цим Кодексом, мають право застосовувати примусові заходи до порушників режиму зони митного контролю [1, ст. 333].

Митні органи мають право у примусовому порядку зупиняти і повертати в зони митного контролю транспортні засоби (у тому числі вагони, контейнери, інший рухомий склад) і громадян, які без дозволу митних органів увійшли з зони митного контролю на митну територію України, а також морські та річкові судна, які без дозволу митних органів вийшли з зони митного контролю.

2.2.2. Неправомірні операції з товарами (вантажами), митне оформлення яких не закінчено, або з тими, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем, або транспортними засобами особистого користування, тимчасово ввезеними на митну територію України чи поміщеними в митний режим транзиту

1. При організації міжнародних вантажних перевезень залізничним транспортом іноді виникає необхідність проведення господарських та інших операцій із вантажами, які знаходяться під митним контролем або митне оформлення яких не закінчено. Такі операції можуть проводитися тільки з дозволу митного органу.

До таких операцій належать:

- із вантажами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем [1, ст. 203]:

- 1) прості складські операції, необхідні для забезпечення збереження цих товарів: переміщення товарів у межах складу з метою раціонального розміщення, чищення, провітрювання, створення оптимального температурного режиму зберігання, сушіння (у тому числі зі створенням потоку тепла), захист від корозії, боротьба зі шкідниками, інвентаризація;

- 2) огляд і вимірювання;

- 3) усунення пошкодження пакування;

- 4) взяття проб і зразків;

5) підготовка товарів до продажу (відчуження) і транспортування: сортування, пакування, перепакування, маркування, навантаження, вивантаження, перевантаження та інші подібні операції;

- вантажами, митне оформлення яких не закінчено [1, ст. 325]:

- 1) навантаження, вивантаження, перевантаження;

- 2) усунення пошкоджень пакування, розпакування, упакування, перепакування;

- 3) зважування та визначення інших істотних характеристик товарів, що перебувають під митним контролем;

- 4) взяття проб і зразків таких товарів;

- 5) зміна ідентифікаційних знаків чи маркування на цих вантажах або їхньому пакуванні;

- б) заміна транспортного засобу комерційного призначення (вагона, контейнера тощо).

Дозвіл митного органу – документальна дозвільна процедура, що дає підставу на виконання зазначених дій після закінчення митного оформлення.

Проведення зазначених операцій із вантажами, митне оформлення яких не закінчено, або товарами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання, складі організації – отримувача гуманітарної допомоги або митному складі, операцій, без дозволу митного органу чи проведення інших операцій *тягнуть за собою попередження або накладення штрафу в розмірі 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (НМДГ) [1, ст. 469].*

Суб'єкт правопорушення – громадяни, які на момент здійснення правопорушення досягли 16-річного віку, а також посадові особи підприємств, які допустили чи здійснили неправомірні операції з товарами, транспортними засобами, що знаходяться під митним контролем, змінили їхній стан, користувались і розпоряджались ними.

Суб'єктивна сторона – таке правопорушення може бути зроблене навмисне.

Об'єкт правопорушення – встановлений МКУ порядок митного контролю за товарами (вантажами) і транспортними засобами.

Об'єктивна сторона – здійснення операцій із товарами (вантажами), транспортними засобами, що знаходяться під митним контролем, а саме зміна їхнього стану, користування і розпорядження ними без дозволу митного органу.

Під *зміною стану товарів (вантажів), транспортних засобів (вагонів, контейнерів тощо)* розуміється здійснення операцій, у результаті яких змінюються їхні властивості (ввезення товарів і транспортних засобів у зборі, з наступним демонтажем із метою надання митним органам не цілих агрегатів, а їхніх комплектуючих для навмисного заниження їхньої вартості).

Під *користуванням* розуміється можливість їхньої експлуатації під час знаходження під митним контролем із наступним одержанням матеріальних благ і вигод.

Під *розпорядженням* розуміється можливість відчуження (дарування, купівля-продаж, обмін і т. д.) товарів, вантажів і транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем, на користь третьої сторони.

2. Зміна стану вантажів, митне оформлення яких не закінчено, або вантажів, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання, складі організації – отримувача гуманітарної допомоги або митному складі, користування та розпорядження ними без дозволу митного органу, а також невжиття заходів (декларування до відповідного митного режиму, передавання митному органу для зберігання, митне оформлення, вивезення за межі митної території України) щодо товарів, строк тимчасового зберігання яких під митним контролем на складі тимчасового зберігання, складі організації – отримувача гуманітарної

допомоги або митному складі закінчився, *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

3. Видавання без дозволу митного органу або втрата вантажів, митне оформлення яких не закінчено, або вантажів, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання, складі організації – отримувача гуманітарної допомоги або митному складі [1, ст. 469], *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

4. Передавання транспортного засобу особистого користування, тимчасово ввезеного на митну територію України чи поміщеного в митний режим транзиту, у володіння, користування або розпорядження особі, яка безпосередньо не ввозила такий транспортний засіб на митну територію України чи не поміщувала його в митний режим транзиту, за винятком випадків, коли в транспортному засобі знаходиться особа, яка здійснювала такі операції, а також використання такого транспортного засобу для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні *тягне за собою накладення штрафу в розмірі 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян* [1, ст. 469].

2.2.3. Перевищення строку транзитних перевезень (доставлення) вантажів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення та документів до митного органу призначення в Україні, видавання їх без дозволу митного органу або втрата

30 серпня 2022 року Україна приєдналася до Конвенції про процедуру спільного транзиту, що об'єднує практично всі європейські країни. Ця Конвенція регламентує загальні правила та положення щодо транзитного перевезення товарів (вантажів) [10].

Відповідно до цієї Конвенції під час поміщення товарів у митний режим транзиту строки транзитних перевезень встановлюються митним органом країни відправлення і не можуть бути зміненими.

Відповідно до цього Митним кодексом України [1, ст. 470] встановлені строки перевезень для окремих видів транспорту:

- 1) автомобільного транспорту – 10 діб (у разі переміщення в зоні діяльності однієї митниці – п'ять діб);
- 2) залізничного транспорту – 28 діб;
- 3) авіаційного транспорту – п'ять діб;
- 4) морського та річкового транспорту – 20 діб;
- 5) трубопровідного транспорту – 31 доба;
- 6) трубопровідного транспорту (із перевантаженням на інші види транспорту) – 90 діб.

Недотримання цих строків є порушенням митних правил. Встановлено відповідні адміністративні стягнення:

1. Перевищення строку транзитних перевезень (доставлення) вантажів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення, що перебувають під митним контролем, до митного органу призначення в Україні (а при переміщенні в межах зони діяльності однієї митниці – від одного підрозділу цієї митниці до іншого), митних або інших документів на ці вантажі, транспортні засоби не більш ніж на одну добу *тягне за собою попередження або накладення штрафу в розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

2. Вчинення правопорушення, передбаченого першим пунктом, особою, яка протягом року притягалася до відповідальності за вчинення такого правопорушення, а також перевищення встановленого строку доставлення або транзитного перевезення вантажів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів

комерційного призначення, митних або інших документів на ці вантажі, транспортні засоби більш ніж на одну добу, але не більш ніж на десять діб, *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

3. Перевищення встановленого строку доставлення або транзитного перевезення вантажів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення більш ніж на десять діб, але не більш ніж на двадцять діб, митних або інших документів на ці вантажі більш ніж на десять діб, а також втрата цих документів *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

4. Перевищення встановленого строку доставлення або транзитного перевезення вантажів, крім транспортних засобів особистого користування, більш ніж на двадцять діб, а також втрата цих вантажів чи видавання їх без дозволу митного органу *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

5. Перевищення встановленого строку доставлення або транзитних перевезень транспортних засобів особистого користування і транспортних засобів комерційного призначення більш ніж на двадцять діб, але не більш ніж на тридцять діб, а також видавання їх без дозволу митного органу *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 5000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

6. Перевищення встановленого строку доставлення або транзитних перевезень транспортних засобів особистого користування і транспортних засобів комерційного призначення більш ніж на тридцять діб, а також втрата цих транспортних засобів, у тому числі їхнє розкомплектування, *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 10000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію таких транспортних засобів.*

Строки транзитних перевезень встановлюються митним органом країни відправлення відповідно до положень Конвенції про процедуру спільного транзиту.

Об'єкт правопорушення – порядок митного оформлення вантажів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України.

Об'єктивна сторона – недоставлення до митного органу товарів, транспортних засобів, що перебувають під митним контролем і перевозяться з одного митного органу України до іншого, а також прийнятих для передавання митному органу України митних або інших документів на ці товари, транспортні засоби.

Суб'єкт правопорушення – посадові особи підприємств – декларант або митний брокер, перевізник або митний перевізник, громадяни, які підлягають адміністративній відповідальності.

Перевізник – особа, зареєстрована як суб'єкт підприємницької діяльності, яка в установленому законодавством порядку, з використанням належних їй чи найманих нею транспортних засобів переміщує товари через митний кордон України або здійснює перевезення товарів, що перебувають під митним контролем, між митними органами на території України.

Митний перевізник – підприємство-резидент України, яке здійснює перевезення між митними органами товарів, що перебувають під митним контролем, без застосування при цьому заходів гарантування доставлення товарів до митного органу призначення.

Суб'єктивна сторона характеризується умисною формою вини.

2.2.4. Недекларування товарів, що переміщуються через митний кордон України, громадянами

Митним кодексом України передбачено можливість переміщення громадянами без письмового декларування валютних цінностей у сумі, яка не перевищує дозволена законодавством. Станом на 1 вересня 2023 року письмовому декларуванню при переміщенні через митний кордон підлягають валюта і банківські метали в сумі, що дорівнює або перевищує еквівалент 10000 євро.

Недекларування валютних цінностей, що переміщуються громадянами через митний кордон України, у сумі, що перевищує дозволена законодавством України для їхнього переміщення без письмового декларування, *тягне за собою накладення штрафу в розмірі 20 % суми, що перевищує дозволена законодавством України для переміщення валютних цінностей без письмового декларування, згідно з офіційним курсом Національного банку України на день вчинення порушення митних правил.*

Під поняттям «недекларування» вважається незаявлення громадянином за встановленою формою точних і достовірних відомостей про товари, які переміщуються (пересилаються) таким громадянином через митний кордон України (у тому числі при проходженні (проїзді) ним каналом, позначеним символами зеленого кольору («зелений коридор»).

Недекларування товарів, що переміщуються через митний кордон громадянами (крім заборонених і/або обмежених до ввезення/вивезення на/з митної території України), *тягне за собою накладення штрафу в розмірі 30 % вартості цих товарів.*

Недекларування товарів (крім валютних цінностей), що підпадають під встановлені законодавством заборони та/або обмеження щодо ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території та які переміщуються громадянами [1, ст. 471], *тягне за собою накладення штрафу в розмірі 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян із конфіскацією таких товарів або без такої.*

Прикладом цього порушення митних правил є наявність під час проведення митного контролю в особи, яка формою проходження митного контролю обрала проходження через зону (коридор) спрощеного митного контролю, товарів, заборонених чи обмежених до переміщення через митний кордон України, або товарів у кількостях, що перевищують неоподатковану податком норму переміщення через митний кордон України.

Зона (коридор) спрощеного митного контролю – частина зони митного контролю з належним технічним та інформаційним устаткуванням для здійснення контролю в спрощеному порядку.

До товарів, заборонених до переміщення через митний кордон України, належать:

- заборонені для ввезення в Україну;
- заборонені для вивезення з України;
- заборонені до транзиту через митну територію України;
- за якими не було проведено митне оформлення;
- переміщувані через митний кордон України з порушенням вимог МКУ й інших Законів України.

Перелік товарів, обмежених до переміщення через митний кордон України, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Суб'єкт – громадяни, які на момент здійснення правопорушення досягли 16-річного віку.

Суб'єктивна сторона – зазначене правопорушення може бути зроблене як навмисно, так і через необережність.

2.2.5. Недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення

Недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, тобто незаявлення за встановленою формою точних і достовірних відомостей (наявність, назва, кількість тощо) про товари, транспортні засоби комерційного призначення, які підлягають обов'язковому декларуванню в разі переміщення через митний кордон України [1, ст. 472], *тягне за собою накладення штрафу в розмірі 100 % вартості цих товарів, транспортних засобів із конфіскацією зазначених товарів, транспортних засобів.*

Об'єкт правопорушення – встановлений МКУ порядок декларування товарів, транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон України.

Об'єктивна сторона – недекларування товарів, транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон України, тобто незаявлення за встановленою формою точних відомостей (наявність, назва, кількість, строки декларування і т. п.) про товари, транспортні засоби, що підлягають обов'язковому декларуванню у випадку переміщення через митний кордон України.

Перелік товарів, що підлягають обов'язковому декларуванню при переміщенні через митний кордон України, встановлюється МКУ і Кабінетом Міністрів України.

Суб'єкт – громадяни, які на момент здійснення правопорушення досягли 16-річного віку, а також посадові особи підприємств.

Суб'єктивна сторона – зазначене правопорушення може бути зроблене як умисно, так і через необережність.

2.2.6. Пересилання через митний кордон України в міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання

У лютому 1978 року Україна приєдналася до Всесвітнього поштового союзу, який об'єднує 192 країни світу. Основною метою цього союзу є організація та поліпшення поштової служби в усьому світі та забезпечення міжнародного співробітництва в цій сфері на базі формування єдиної поштової території, уніфікації поштових тарифів і одиниць ваги, забезпечення свободи транзиту, сприяння розвитку міжнародних поштових послуг тощо [12].

Митним кодексом України передбачені митні правила щодо додержання актів Всесвітнього поштового союзу.

Пересилання через митний кордон України в міжнародних експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання законодавством України, а також пересилання в міжнародних поштових відправленнях товарів, заборонених до пересилання законодавством України та актами Всесвітнього поштового союзу [1, ст. 473], *тягне за собою конфіскацію цих товарів.*

Об'єкт правопорушення – встановлений МКУ порядок переміщення через митний кордон України, у тому числі транзитом через територію України міжнародних поштових відправлень і міжнародних експрес-відправлень.

Об'єктивна сторона – пересилання через митний кордон України в міжнародних поштових відправленнях та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання відповідно до актів Всесвітнього поштового союзу, Правил користування послугами поштового зв'язку.

Суб'єкт – громадяни і посадові особи, які здійснили таке пересилання.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил може бути здійснене як навмисно, так і через необережність.

2.2.7. Перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів, документів

Митними правилами передбачається забезпечення посадовим особам митного органу вільного доступу до товарів, транспортних засобів, документів під час митного оформлення та/або митного контролю.

1. Перешкоджання посадовій особі митного органу під час здійснення нею митного контролю або провадження в справі про контрабанду чи порушення митних правил у доступі до товарів, транспортних засобів, документів *тягне за собою накладення штрафу в розмірі 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

2. Вчинення правопорушення особою, яка протягом року притягалася до відповідальності за вчинення такого правопорушення, а також

перешкоджання посадовій особі митного органу, невиконання її вимог під час проведення перевірки обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем, чи документальної перевірки дотримання вимог законодавства України з питань митної справи *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

Об'єкт правопорушення – встановлений МКУ порядок організації митного контролю або провадження в справах про контрабанду та порушення митних правил.

Об'єктивна сторона – перешкоджання посадовій особі митного органу України у виконанні покладених на неї обов'язків зі здійснення митного контролю або під час провадження в справах про контрабанду та порушення митних правил, а також порушення строків надання митному органу товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, і порядку подання документів і відомостей, необхідних для здійснення митного контролю.

Перешкоджання доступу виражається у створенні умов, що ускладнюють або виключають його можливість, і може бути зроблено різними шляхами.

Суб'єкт – громадяни і посадові особи, які здійснили такі дії.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил припускає наявність у правопорушника наміру на його вчинення.

2.2.8. Неподання митному органу звітності про товари, які перебувають під митним контролем

Митними правилами передбачаються обов'язки подання звіту про рух товарів митному органу утримувачами магазинів безмитної торгівлі, складів тимчасового зберігання, митного складу, вантажного митного комплексу, а також забезпечення порядку ведення обліку таких товарів.

Порушення цього правила, а саме неподання звіту про рух товарів, і порядку ведення обліку таких товарів *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян* [1, ст. 475].

Об'єкт правопорушення – встановлений МКУ порядок подання митному органу передбаченої законодавством звітності про товари, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон, а також порядок ведення такої звітності.

Об'єктивна сторона:

- неподання митному органу звітності про товари, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон;
- порушення порядку ведення звітності про товари, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон.

Суб'єкт – громадяни і посадові особи підприємств, які здійснили такі дії.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил припускає наявність у правопорушника наміру на його вчинення.

2.2.9. Переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності

Право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений Цивільним кодексом України та іншим Законом України [3, ст. 418].

Митними правилами передбачено захист прав інтелектуальної власності при переміщенні товарів через митний кордон України: ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території товарів, призначених для виробничої або іншої підприємницької діяльності, з порушенням охоронюваних законодавством прав інтелектуальної власності

тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян із конфіскацією товарів, що переміщуються з порушенням права інтелектуальної власності [1, ст. 476].

Об'єкт правопорушення – охоронювані законодавством права інтелектуальної власності.

Об'єктивна сторона – порушення законодавства про інтелектуальну власність із комерційною метою, здійснене під час переміщення товарів через митний кордон України.

Суб'єкт – громадяни і посадові особи, які здійснили такі дії.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил припускає наявність у правопорушника наміру на його вчинення.

2.2.10. Порушення встановленого законодавством порядку ввезення товарів на територію вільної митної зони, вивезення товарів за межі цієї території та/або встановленого законодавством порядку проведення операцій із товарами, поміщеними в режим вільної митної зони

Вільна митна зона (ВМЗ) – це відповідним чином облаштована територія або склад, призначені для зберігання товарів під митним контролем, їхньої переробки та/або виробництва нових товарів.

Вільні митні зони можуть бути:

- комерційного типу – створюються з метою забезпечення вільного зберігання товарів без обмеження строків;

- сервісного типу – створюються з метою забезпечення вільної діяльності підприємств з ремонту, модернізації, будівництва повітряних, морських і річкових суден, інших плаваючих засобів, їхніх складових;

- промислового типу – створюються з метою переробки (виробництва) товарів на територіях відповідних типів спеціальних (вільних) економічних зон.

Вільні митні зони можуть створюватися:

- у пунктах пропуску через державний кордон України;
- на територіях морських і річкових портів, аеропортів, залізничних станціях і територіях підприємств;
- в інших місцях, у яких можна забезпечити режим вільної митної зони.

У разі припинення експлуатації вільної митної зони комерційного або сервісного типу товари, що знаходяться на території цих зон, мають бути переміщені під митним контролем їхнім власником, уповноваженою ним особою або утримувачем вільної митної зони в іншу вільну митну зону чи заявлені в інший митний режим протягом 90 днів з дати набрання чинності рішення про припинення роботи цієї зони [1, ст. 436].

Митними правилами встановлено обов'язкове дотримання порядку ввезення/вивезення на/з територію вільної митної зони, проведення операцій із товарами, поміщеними в режим вільної митної зони, а також дотримання зазначеного вище строку розпорядження такими товарами у разі припинення експлуатації цієї ВМЗ.

Порушення цього митного правила *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян* [1, ст. 477].

Об'єкт правопорушення – порядок ввезення товарів на територію вільної митної зони та вивезення товарів, порушення 90-денного строку розпорядження товарів з дня анулювання дозволу на відкриття і експлуатацію вільної митної зони комерційного або сервісного типу.

Об'єктивна сторона – невиконання умов порядку і строків ввезення та вивезення товарів з/на територію вільної митної зони.

Вільна митна зона – відповідним чином облаштована територія або склад, призначені для збереження товарів під митним контролем, їхньої переробки та виробництва нових товарів.

Вільні митні зони комерційного типу створюються з метою забезпечення вільного зберігання товарів без обмеження строків.

Вільні митні зони сервісного типу створюються з метою забезпечення вільної діяльності підприємств з ремонту, модернізації, будівництва різних технічних засобів.

Суб'єкт – власник товарів, уповноважена ним особа або утримувач вільної зони.

Суб'єктивна сторона характеризується умисною формою вини. Ставлення винного до наслідків у вигляді порушення порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України може характеризуватися непрямим умислом або необережністю.

2.2.11. Порушення порядку зберігання товарів на митних складах і здійснення операцій із цими товарами

Митний склад – це відповідним чином облаштовані складське приміщення, резервуар, холодильна чи морозильна камера, критий чи відкритий майданчик, призначені для зберігання товарів під митним контролем (митні ліцензійні склади). При розміщенні вантажів у режим митного складу податки, передбачені законодавством України (мито, акцизний збір, податок на додану вартість) не сплачуються, також до них не застосовуються заходи нетарифного регулювання (ліцензування, обов'язкова сертифікація тощо). Митний склад може бути закритого або відкритого типу [13].

Склад закритого типу призначений виключно для зберігання під митним контролем товарів, які переміщуються через митний кордон України згідно з зовнішньоекономічними договорами (угодами), що укладаються утримувачем цього складу або учасниками об'єднання підприємств, учасником якого є утримувач складу.

Склад відкритого типу призначений для зберігання під митним контролем товарів, які переміщуються через митний кордон України згідно з зовнішньоекономічними договорами (угодами), укладеними як утримувачем цього складу, так будь-якими іншими особами.

Митним правилами встановлено обов'язкове дотримання порядку зберігання товарів на митних складах і здійснення операцій із цими товарами.

За порушення цього правила залежно від суспільної небезпеки такого правопорушення Митним кодексом України встановлено три відповідні адміністративні стягнення.

1. Проведення без дозволу митного органу з товарами, що зберігаються в режимі митного складу на митних складах, операцій із підготовки таких товарів до продажу (відчуження) і транспортування (консолідація та подрібнення партій, формування відправлень, сортування, пакування, перепакування, маркування, навантаження, вивантаження, перевантаження, взяття проб і зразків товарів та інші подібні операції) *тягне за собою накладення штрафу в розмірі 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян* [1, ст. 478].

2. Зміна стану товарів, що зберігаються в режимі митного складу на митних складах, без дозволу митного органу, невжиття заходів (вивезення за межі митної території України або розміщення в інший дозволений митний режим) щодо товарів, строк зберігання яких у режимі митного складу закінчився, а також порушення встановленого МКУ строку розпорядження (30 днів) товарами, які зберігаються на митному складі, у разі анулювання дозволу на відкриття та експлуатацію цього складу *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*.

Митним кодексом встановлено строк зберігання товарів у режимі митного складу [1, ст. 125]:

- строк зберігання товарів у митному режимі митного складу не може перевищувати 1095 днів від дня поміщення цих товарів у зазначений митний режим;

- строк зберігання в митному режимі митного складу підакцизних товарів, іноземних товарів, які були попередньо поміщені в митні режими транзиту, тимчасового ввезення або переробки на митній території України, а також продуктів переробки не може перевищувати 365 днів від дня поміщення їх у митний режим митного складу;

- іноземні товари, що зберігаються в митному режимі митного складу, до закінчення строку їхньої придатності або вказаних вище строків зберігання мають бути задекларовані для ввезення на митну територію України в іншому митному режимі або реекспортовані. Якщо іноземні товари під час зберігання в митному режимі митного складу були зіпсовані або ушкоджені внаслідок аварії чи дії обставин непереборної сили, такі товари за умови належного підтвердження зазначених фактів дозволено декларувати для вільного обігу на митній території України так, ніби вони були ввезені в зіпсованому (ушкодженому) стані;

- строк зберігання в митному режимі митного складу товарів, призначених для експорту, не може перевищувати одного року з дати поміщення їх у цей режим. До закінчення зазначеного строку такі товари мають бути вивезені за межі митної території України;

- у разі невиконання вимог частин першої – четвертої цієї статті щодо розпорядження товарами, що зберігаються в митному режимі митного складу, утримувач митного складу повинен протягом 30 днів після закінчення строку зберігання цих товарів у митному режимі митного складу передати їх на склад митного органу, а в разі закінчення строку придатності зазначених товарів – задекларувати їх у митний режим знищення.

3. Митними правилами України забороняється видавання товарів, що зберігаються в режимі митного складу на митних складах, і не допускається втрата цих товарів.

Порушення цього правила *тягне за собою накладення штрафу в розмірі 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

Об'єкт правопорушення:

- встановлений МКУ порядок розміщення товарів на митних складах;
- встановлені МКУ строки, умови і порядок зберігання та проведення операцій із товарами, що зберігаються на ліцензійних складах.

Об'єктивна сторона – невиконання умов розміщення, строків і порядку зберігання та проведення без дозволу митних органів операцій із товарами, що зберігаються на ліцензійних складах.

Суб'єкт – громадяни і посадові особи, які допустили чи зробили неправомірні операції з товарами і транспортними засобами, що знаходяться під митним контролем, змінили їхній стан, користувались і розпоряджувалися ними.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил може бути здійснено навмисно.

2.2.12. Порушення порядку або строків розпорядження товарами, розміщеними в магазині безмитної торгівлі, і перевищення магазином безмитної торгівлі встановлених законодавством обсягів реалізації тютюнових виробів і/або алкогольних напоїв одній особі протягом однієї доби

Магазин безмитної торгівлі – спеціалізований торговельний заклад, розташований у пункті пропуску через державний кордон України, відкритому для міжнародного сполучення, а також на повітряному або водному транспортному засобі комерційного призначення для реалізації товарів, поміщений у митний режим безмитної торгівлі.

У митний режим безмитної торгівлі поміщуються іноземні та українські товари, які ввозяться з-за меж митної території України або вивозяться з митної території України.

Товари, поміщені в митний режим безмитної торгівлі, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску через державний кордон України з умовним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорту і експорт таких товарів, і без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, у тому числі видів контролю митного, санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного та радіологічного [9].

Митними правилами для магазинів безмитної торгівлі передбачено обов'язкове дотримання порядку і строків розпорядження товарами, встановлених законодавством обсягів реалізації окремих видів товарів (тютюнові вироби, алкогольні напої) протягом однієї доби одній особі.

Залежно від суспільної небезпеки і ступеня вини МКУ передбачено відповідні адміністративні стягнення:

1. *Порушення встановлених порядку або строків розпорядження товарами, розміщеними в магазині безмитної торгівлі, у разі ліквідації магазину або зупинення дії чи анулювання дозволу на його відкриття і експлуатацію [1, ст. 479] тягне за собою накладення штрафу в розмірі 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

2. *Перевищення магазином безмитної торгівлі встановлених обсягів реалізації тютюнових виробів і/або алкогольних напоїв одній особі протягом однієї доби, вчинене в період дії воєнного стану в Україні, тягне за собою накладення штрафу в розмірі від 800 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

Об'єкт правопорушення:

- встановлений порядок розпорядження товарами, розміщеними в магазині безмитної торгівлі;
- встановлені строки, умови і порядок зберігання та проведення операцій із товарами з магазину безмитної торгівлі;

- встановлені обсяги реалізації тютюнових виробів і/або алкогольних напоїв одній особі протягом однієї доби.

Об'єктивна сторона – невиконання умов і строків розпорядження товарами з магазину безмитної торгівлі та добових обсягів реалізації.

Суб'єкт – посадові особи, які здійснюють такі дії.

Суб'єктивна сторона характеризується умисною формою вини. Ставлення винного до наслідків у вигляді порушення порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України може характеризуватися непрямим умислом або необережністю.

2.2.13. Порушення порядку здійснення операцій із переробки товарів

Митним Кодексом України передбачено можливість переробки товарів як на митній території, так і поза митною територією держави.

Митними правилами передбачено обов'язкове дотримання порядку здійснення операцій із переробки товарів.

Порушення цього порядку здійснення операцій із переробки товарів, у тому числі невивезення за межі митної території України (неввезення на митну територію України) товарів, що переміщувалися через митний кордон України з метою переробки, і/або продуктів їхньої переробки після закінчення строку переробки [1, ст. 480] *тягне за собою накладення штрафу в розмірі 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

Об'єкт правопорушення – встановлений МКУ порядок переробки товарів і їхнього вивезення або ввезення.

Об'єктивна сторона – невиконання умов і строків переробки товарів. Кількість операцій із переробки товарів у митному режимі переробки на митній території не обмежена.

Операції з переробки товарів можуть включати:

- власне переробку товарів, у тому числі обробку, монтаж, демонтаж, використання окремих товарів, які сприяють або полегшують процес виготовлення продуктів переробки;

- ремонт товарів, у тому числі модернізацію, відновлення та регулювання, калібрування.

Окремі операції з переробки товарів або повний цикл переробки за дорученням підприємств, якому видано дозвіл на переробку товарів на митній території України, і з дозволу митного органу можуть здійснюватися іншими підприємствами.

Строк переробки товарів на митній території України встановлюється митним органом у кожному конкретному випадку під час видавання дозволу підприємству, виходячи з тривалості процесу переробки товарів і розпорядження продуктами їхньої переробки. Зазначений строк обчислюється, починаючи з дня завершення митного оформлення митним органом іноземних товарів для переробки.

Суб'єкт правопорушення – посадові особи підприємств.

Суб'єктивна сторона – відповідальність відбувається при умисних або необережних діях.

2.2.14. Перевищення строку тимчасового ввезення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення або строку тимчасового вивезення товарів чи втрата транспортних засобів

Митними правилами передбачено обов'язкове дотримання встановленого строку тимчасового ввезення/вивезення транспортних засобів.

Відповідно до суспільної небезпеки і ступеня вини Митним кодексом передбачено за різні види цього правопорушення відповідну адміністративну відповідальність:

1. Перевищення встановленого МКУ строку тимчасового ввезення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення на митну територію України, або строку тимчасового вивезення товарів, крім транспортних засобів особистого користування, за межі митної території України не більш ніж на три доби [1, ст. 481] *тягне за собою попередження або накладення штрафу в розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

2. Повторне протягом року вчинення правопорушення особою, а також перевищення строку тимчасового ввезення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення, на митну територію України або строку тимчасового вивезення товарів, крім транспортних засобів особистого користування, за межі митної території України більш ніж на три доби, але не більш ніж на десять діб *тягне за собою накладення штрафу в розмірі 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

3. Перевищення строку тимчасового ввезення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, і транспортних засобів комерційного призначення на митну територію України або строку тимчасового вивезення товарів, крім транспортних засобів особистого користування, за межі митної території України більш ніж на десять діб, але не більш ніж двадцять діб *тягне за собою накладення штрафу в розмірі 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

4. Перевищення строку тимчасового ввезення товарів, крім транспортних засобів особистого користування, на митну територію України або строку тимчасового вивезення товарів, крім транспортних засобів особистого користування, за межі митної території України більш ніж на двадцять діб *тягне за собою накладення штрафу в розмірі 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

5. Перевищення строку тимчасового ввезення транспортних засобів особистого користування і транспортних засобів комерційного призначення на митну територію України більш ніж на двадцять діб, але не більш ніж тридцять діб *тягне за собою накладення штрафу в розмірі 5000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

6. Перевищення строку тимчасового ввезення транспортних засобів особистого користування і транспортних засобів комерційного призначення на митну територію України більш ніж на тридцять діб, а також втрата цих транспортних засобів, у тому числі їхнє розкомплектування, *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 10 000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або конфіскацію таких транспортних засобів.*

Об'єкт правопорушення – встановлений МКУ порядок пропускання товарів з метою тимчасового вивезення або ввезення.

Об'єктивна сторона – порушення зобов'язання про зворотне вивезення або ввезення, тобто:

- невивезення за митний кордон України товарів, які були тимчасово ввезені на митну територію України під зобов'язання про зворотне вивезення у строк, зазначений у зобов'язанні про зворотне вивезення таких товарів;

- неввезення на митну територію України товарів, які були тимчасово вивезені за митний кордон України під зобов'язання про зворотне ввезення у строк, зазначений у зобов'язанні про зворотне ввезення таких товарів.

Суб'єкт – громадяни і посадові особи, які взяли на себе такі зобов'язання.

Суб'єктивна сторона – зазначене порушення митних правил припускає наявність у правопорушника наміру на його вчинення.

2.2.15. Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем

Митне правило: митне оформлення та митний контроль товарів, які переміщуються через митний кордон України, здійснюються митними органами за місцем їхнього розташування.

За порушення цього митного правила перевізниками або власниками товарів і транспортних засобів передбачено адміністративну відповідальність залежно від рівня суспільної небезпеки цього правопорушення і ступеня вини:

1. Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем, тобто поза місцем розташування митного органу або поза робочим часом, установленим для нього, і без виконання митних формальностей або з незаконним звільненням від митного контролю внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами митного органу *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 100 % вартості товарів, транспортних засобів – безпосередніх предметів порушення митних правил із конфіскацією цих товарів, транспортних засобів і транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза митним контролем* [1, ст. 482].

2. Повторне правопорушення особою, яка протягом року притягалася до відповідальності за вчинення такого правопорушення, *тягне за собою накладення штрафу в розмірі 200 % вартості товарів, транспортних засобів – безпосередніх предметів порушення митних правил із конфіскацією цих товарів, транспортних засобів і транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза митним контролем.*

Об'єкт правопорушення – встановлений МКУ порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України, який є необхідною умовою нормальної діяльності митних органів зі стягнення передбачених законодавством платежів, здійснення митного контролю і митного оформлення.

Об'єктивна сторона – дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України:

- поза місцем розташування митного органу, тобто поза місцями розташування зон митного контролю, через які здійснюється таке переміщення;

- поза часом здійснення митного оформлення, і спрямовані на спричинення певних негативних наслідків.

Суб'єкт – громадяни і посадові особи, які вчинили такі дії.

Суб'єктивна сторона характеризується умисною формою вини. Ставлення винного до наслідків у вигляді порушення порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України може характеризуватися непрямим умислом або необережністю.

2.2.16. Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю

Власники товарів, перевізники при переміщенні товарів через митний кордон України повинні забезпечити під час митного контролю вільний повний доступ посадовим особам митних органів, надавати всі товари, що переміщуються, без їх приховування, не застосовувати будь-які сховища (тайники), надавати тільки правдиві відомості про товари та їхнє походження.

Переміщення предметів із приховуванням від митного контролю – це їхнє переміщення через митний кордон:

- із використанням тайників або інших засобів, що ускладнюють їх виявлення;

- шляхом надання одним предметам вигляду інших;
- шляхом подання до митного органу України як підстави для переміщення предметів підроблених документів або таких, які одержані незаконним шляхом, містять неправдиві дані чи є підставою для переміщення інших предметів;
- неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТЗЕД і його митної вартості;
- недійсні документи, тобто документи, що втратили юридичну силу, наприклад ліцензія з закінченим строком дії.

Під тайником слід розуміти спеціально виготовлені, обладнані або пристосовані сховища (їхнє функціональне призначення є виключно для незаконного переміщення товарів), а також конструктивні порожнини, ємності транспортних засобів, багажу тощо.

Порушення цього митного правила тягне за собою накладення адміністративного стягнення залежно від суспільної небезпеки і ступеня вини правопорушника митного правила:

1. Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, тобто з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів чи способів, що ускладнюють виявлення таких товарів, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням митному органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості про найменування товарів, їхню вагу (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількість, країну походження, відправника та/або одержувача, кількість вантажних місць, їхнє маркування та номери, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД і його митної вартості, *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 100 % вартості товарів – безпосередніх*

предметів порушення митних правил із конфіскацією цих товарів, а також товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України [1, ст. 483].

Використанням інших засобів, що ускладнюють виявлення предметів (тобто «фізичне» приховування), має визнаватися, зокрема, приховування останніх у валізах, одязі, взутті, головному вбранні, речах особистого користування, на тілі або в організмі людини чи тварини.

Підробленими слід вважати як фальшиві документи, так і справжні, до яких внесені неправдиві відомості чи окремі зміни, що перекручують зміст інформації щодо фактів, які ними посвідчуються, а також документи з підробленими відбитками печаток, штампів, підписами тощо.

Під незаконно одержаними розуміють документи, які особа отримала за відсутності законних підстав або з порушенням установленого порядку, тобто документи, видані на підставі наданих завідомо неправдивих даних підроблених документів.

Документами, що містять неправдиві дані, є такі, у яких відомості про суть угоди, найменування, асортимент, вагу, кількість чи вартість предметів, відправника чи одержувача, державу, з якої вони вивезені чи в яку переміщуються, тощо не відповідають дійсності.

2. Повторні дії, вчинені особою, яка протягом року притягалася до відповідальності за вчинення такого правопорушення, *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 200 % вартості товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил із конфіскацією цих товарів, а також товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.*

Об'єкт правопорушення – встановлений МКУ порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Об'єктивна сторона – дії, спрямовані на переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України і спричинення певних негативних наслідків.

Суб'єкт – громадяни і посадові особи, які здійснили такі дії.

Суб'єктивна сторона характеризується прямим умислом. При цьому не мають значення мотив і мета вчинення таких дій, а також настання від цього шкідливих наслідків.

2.2.17. Зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів комерційного призначення, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю

Зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів комерційного призначення, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю вважається порушенням митного правила, а саме порядку оформлення та переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Порушення цього митного правила тягне за собою накладення адміністративного стягнення – *штраф у розмірі 100 % вартості цих товарів, транспортних засобів або їхню конфіскацію* [1, ст. 484].

Під зберіганням слід вважати знаходження товарів, транспортних засобів безпосередньо в суб'єкта правопорушення або в будь-якому іншому місці, де вони перебувають у розпорядженні та під контролем суб'єкта.

Під перевезенням слід вважати переміщення їх із використанням будь-яких транспортних засобів.

Під ввезеними на митну територію України товарами, транспортними засобами слід вважати ті, що переміщені із-за кордону на територію України.

Об'єкт правопорушення – встановлений МКУ порядок оформлення та переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Об'єктивна сторона – дії (перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів) або бездіяльність (зберігання товарів, транспортних засобів), спрямовані на зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю.

Суб'єкт – громадяни і посадові особи, які здійснили такі дії.

Суб'єктивна сторона характеризується умисною або необережною (самовпевненість або недбалість) формами вини. Ставлення винного до наслідків у вигляді порушення порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України може характеризуватися непрямим умислом або необережністю. При цьому не мають значення мотив і мета вчинення таких дій, а також настання від цього шкідливих наслідків.

2.2.18. Дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їхнього розміру, а також інші протиправні дії, спрямовані на ухилення від сплати митних платежів

Під час переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України слід сплачувати митні платежі в повному обсязі у встановлений строк на підставі правдивих відомостей та істотних умов зовнішньоекономічного договору.

Дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їхнього розміру, а також інші протиправні дії, спрямовані на ухилення від сплати митних платежів, вважаються порушенням митного правила.

Сутність цього правопорушення: заявлення в митній декларації з метою неправомірного звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їхнього розміру неправдивих відомостей про істотні умови зовнішньоекономічного договору (контракту), вагу (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або

кількість, країну походження, відправника та/або одержувача товару, неправдивих відомостей, необхідних для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД і його митної вартості, і/або надання з цією ж метою митному органу документів, що містять такі відомості, або несплата митних платежів у строк, встановлений законодавством, або інші протиправні дії, спрямовані на ухилення від сплати митних платежів, а також використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати митних платежів, в інших цілях, ніж ті, у зв'язку з якими було надано такі пільги [1, ст. 485].

Митним кодексом України встановлено адміністративне стягнення за таке порушення митного правила – *штраф в розмірі від 50 до 150 % несплаченої суми митних платежів*.

Під заявленням неправдивих відомостей розуміється декларування товарів не своїм найменуванням, тобто класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності з порушенням основних правил інтерпретації, або заявлення неточних відомостей про кількість товарів.

Документами, що містять неправдиві дані, є такі, у яких відомості про суть угоди (договору, контракту), найменування, асортимент, вагу, кількість чи вартість товарів, відправника або одержувача, державу, з якої вони вивезені чи в яку переміщуються, тощо не відповідають дійсності.

Об'єкт правопорушення – встановлений законодавством порядок оподаткування та сплати податків і зборів, що забезпечує формування дохідної частини державного бюджету.

Об'єктивна сторона – дії, спрямовані на застосування особою при декларуванні товарів саме таких ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України, які звільняють від сплати податків і зборів або зменшують їхній розмір.

Суб'єкт – громадяни і посадові особи, які здійснили такі дії.

Суб'єктивна сторона характеризується умисною або необережною (самовпевненість або недбалість) формами вини. Ставлення винного до наслідків у вигляді порушення порядку переміщення товарів і транспортних

засобів через митний кордон України може характеризуватися непрямим умислом або необережністю. При цьому не мають значення мотив і мета вчинення таких дій, а також настання від цього шкідливих наслідків.

Контрольні запитання до розділу 2

1. Визначити поняття «зона митного контролю».
2. Визначити поняття «режим зони митного контролю».
3. Визначити сутність порушень митних правил:
 - порушення режиму зони митного контролю;
 - неправомірні операції з товарами, митне оформлення яких не закінчено;
 - недоставлення товарів до митниці призначення;
 - порушення порядку проходження митного контролю в зонах спрощеного митного контролю;
 - недекларування товарів;
 - пересилання через митний кордон заборонених товарів;
 - перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів;
 - неподання митному органу звітності про товари, які перебувають під митним контролем;
 - порушення прав інтелектуальної власності при переміщенні товарів через митний кордон;
 - порушення режиму вільної митної зони;
 - порушення порядку зберігання товарів на митних складах;
 - перевищення строку тимчасового ввезення/вивезення товарів;
 - переміщення товарів поза митним контролем;
 - приховування товарів від митного контролю;
 - дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їхнього розміру.

Розділ 3. ПОРЯДОК ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

3.1. Завдання та зміст провадження у справі про порушення митних правил

Завданнями провадження у справах про порушення митних правил є [1, ст. 486]:

- своєчасне, всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин кожної справи;
- вирішення її з дотриманням вимог законодавства;
- забезпечення виконання винесеної постанови;
- виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил;
- запобігання таким правопорушенням.

Провадження у справі про порушення митних правил включає:

- виконання процесуальних дій;
- розгляд справи;
- винесення постанови;
- її перегляд у зв'язку з оскарженням або внесенням подання прокурора.

Порядок притягнення до адміністративної відповідальності за порушення митних правил передбачає такі стадії [4]:

- порушення справи про порушення митних правил;
- розгляд справи і винесення рішення за справою;
- оскарження або опротестування постанови за справою;
- виконання рішення за справою.

Перша стадія – порушення справи про порушення митних правил – складається з комплексу першочергових процесуальних дій:

- виявлення факту митного правопорушення;
- складання протоколу про порушення митних правил, а в разі необхідності й інших протоколів (опитування; про тимчасове вилучення товарів, транспортних засобів і документів; митне обстеження; надання товарів, транспортних засобів і документів для впізнання; протокол про одержання проб і зразків для проведення експертизи; про адміністративне затримання; процесуальних дій), юридична кваліфікація (відповідне процесуальне оформлення результатів митного розслідування) [13];
- встановлення особи правопорушника, свідків;
- збирання, дослідження та попереднє оцінювання доказів та інших обставин, що можуть мати значення для справи.

Проведення у справі про порушення митних правил вважається розпочатим з моменту складення протоколу про порушення митних правил [1, ст. 488].

Порядок дій посадової особи митного органу за фактом вчинення порушення митних правил наведено на рис. 3.1.

Закінченням першої стадії є момент передання матеріалів справи про порушення митних правил уповноваженому органу для розгляду по суті.

Друга стадія є центральною та полягає в розгляді уповноваженим органом (митний орган або місцевий суд) справи і винесення рішення за справою, а саме:

- здійснюється остаточне розслідування за справою;
- дається правова оцінка діям особи, щодо якої складено протокол про порушення митних правил;
- виноситься постанова у справі про порушення митних правил.

Ця стадія вирішує завдання провадження у справах про порушення митних правил і закінчується винесенням постанови.

Третя стадія провадження у справах про порушення митних правил є факультативною та дає можливість перегляду винесеної постанови в справі у передбачених законодавством випадках.

Рис. 3.1. Порядок дій посадової особи митного органу за фактом вчинення порушення митних правил

На третій стадії провадження у справах про порушення митних правил:

- перевіряється законність, обґрунтованість винесеної постанови та дотримання встановленого законодавством порядку провадження в цілому;
- усуваються допущені порушення;
- забезпечується застосування до них справедливих заходів впливу.

Ця стадія сприяє усуненню порушень законності, забезпеченню систематичного контролю за діяльністю митних органів і їхніх посадових осіб [4].

Четверта стадія – виконання рішення за справою – полягає в кінцевій реалізації адміністративного стягнення, призначеного порушнику, з позбавленням і обмеженням особистого або матеріального характеру.

Після закінчення реального виконання постанови у справі провадження вважається закінченим, а адміністративна справа здається в архів.

3.2. Обставини, що підлягають з'ясуванню при розгляді справи про порушення митних правил

Посадова особа при розгляді справи про порушення митних правил зобов'язана з'ясувати [1, ст. 489]:

- чи було вчинено адміністративне правопорушення;
- чи винна певна особа в його вчиненні;
- чи підлягає вона адміністративній відповідальності;
- чи є обставини, що пом'якшують і/або обтяжують відповідальність;
- чи є підстави для звільнення особи, яка вчинила правопорушення, від адміністративної відповідальності, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

До обставин, які *пом'якшують* відповідальність, належать [2, ст. 34 КУпАП]:

- щире розкаяння винного;
- відвернення винним шкідливих наслідків правопорушення, добровільне відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди;
- вчинення правопорушення під впливом сильного душевного хвилювання або при збігу тяжких особистих чи сімейних обставин;
- вчинення правопорушення неповнолітнім;
- вчинення правопорушення вагітною жінкою або жінкою, яка має дитину віком до одного року.

Обставини, що *обтяжують* відповідальність за порушення митних правил [2, ст. 35 КУпАП]:

- продовження протиправної поведінки, незважаючи на вимогу уповноважених на те осіб припинити її;
- повторне протягом року вчинення однорідного правопорушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, вчинення правопорушення особою, яка раніше вчиняла злочин;
- втягнення неповнолітнього в правопорушення;
- вчинення правопорушення групою осіб;
- вчинення правопорушення в умовах стихійного лиха або за інших надзвичайних обставин;
- вчинення правопорушення в стані сп'яніння посадової особи, яка накладає стягнення.

Протокол про порушення митних правил *мають право складати*:

- посадові особи, які відповідно до посадових інструкцій уповноважені здійснювати митний контроль, митне оформлення і пропускання товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України і безпосередньо виявили порушення митних правил [1, ст. 490];

- посадові особи митних органів, які згідно з посадовими обов'язками мають таке право;

- інші посадові особи, уповноважені керівником центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, або керівником митниці.

Перелік посадових осіб, уповноважених складати протоколи про порушення митних правил, затверджується Центральним органом виконавчої влади у митній сфері – Міністерством фінансів України.

Підставами для порушення справи про порушення митних правил є [1, ст. 491]:

- безпосереднє виявлення посадовими особами митного органу порушення митних правил;
- офіційні письмові повідомлення про вчинення особою порушення митних правил, отримані від правоохоронних органів, а також органів, що проводять заходи офіційного контролю;
- офіційні письмові повідомлення про вчинення порушення митних правил, отримані від митних і правоохоронних органів іноземних держав, а також від міжнародних організацій.

3.3. Порядок складання та зміст Протоколу про порушення митних правил

Про кожний випадок виявлення порушення митних правил уповноважена посадова особа митного органу, яка виявила таке порушення, невідкладно складає протокол за формою, установлену центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику [1, ст. 494]. Форму Протоколу та додатку до нього затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 652 від 31 травня 2012 року.

Протокол про порушення митних правил має містити такі дані [1, ст. 494]:

- 1) дату і місце його складення;
- 2) посаду, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол;
- 3) необхідні для розгляду справи відомості про особу, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, якщо її встановлено;
- 4) місце, час вчинення, вид і характер порушення митних правил;
- 5) посилання на статтю Митного кодексу України, що передбачає адміністративну відповідальність за таке порушення.

Протокол про порушення митних правил – це комплексне джерело доказової інформації, у якому фіксується факт вчинення митного правопорушення. Описова частина цього протоколу, у якій міститься опис сутності обвинувачення, має особливе доказове значення та повинна давати чітке уявлення про характер і обставини скоєного правопорушення митних правил із детальним описом неправомірних дій особи;

б) прізвища та адреси свідків, якщо вони є;

7) відомості про вилучені товари, у тому числі транспортні засоби особистого користування, транспортні засоби комерційного призначення та документи:

- найменування та індивідуальні ознаки предметів, що є безпосередніми об'єктами порушення митних правил, їхня кількість і вага, вартість, а також кількість однорідних із ними предметів, які пропущені, прийняті або повернуті;

- найменування затриманих предметів із спеціально виготовленими тайниками, їхні індивідуальні ознаки, кількість, вартість;

- найменування транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил, їхні індивідуальні ознаки;

- найменування затриманих документів, необхідних для розгляду справи (ВМД, провізна відомість, товарно-транспортні документи, контракти тощо);

- предмети, транспортні засоби, вилучені з метою забезпечення стягнення штрафів, їхні індивідуальні ознаки, кількість, вага, вартість;

8) інші необхідні для вирішення справи відомості:

- якою мовою велася бесіда з особою, відносно якої складено протокол, якщо ця особа не володіє українською мовою;

- ким був перекладено зміст протоколу на зрозумілу правопорушнику мову, і якщо перекладачем – його прізвище, ім'я та по батькові, адреса і місце роботи;

- про те, що особі, стосовно якої складено протокол, відомо про час та місце розгляду справи, а також вона одержала копію протоколу.

Протокол підписується посадовою особою, яка його склала. Якщо при складенні протоколу була присутня особа, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, протокол підписується і цією особою, а за наявності свідків – і свідками.

Якщо особа, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, відмовляється підписати протокол, до протоколу вноситься відповідний запис. Особа, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, має право дати пояснення та висловити зауваження щодо змісту протоколу, а також письмово викласти мотиви своєї відмови від підписання протоколу. Власноручно викладені цією особою пояснення додаються до протоколу, про що до протоколу вноситься відповідний запис із зазначенням кількості аркушів, на яких подано такі пояснення.

При складанні протоколу про порушення митних правил можливе проведення таких дій:

- опитування осіб про порушення митних правил;
- адміністративне затримання;
- затребування документів;
- проведення митних обстежень;
- вилучення предметів, транспортних засобів і документів.

У разі складення протоколу особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, роз'яснюються її права та повідомляється про можливість припинення провадження у справі про порушення митних правил шляхом компромісу, про що до протоколу вноситься відмітка, яка підписується цією особою.

Протокол складається у двох примірниках, один із яких вручається під розписку особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил.

До протоколу можуть бути додані фотознімки, матеріали відеозапису та звукозапису, плани, схеми, креслення, рисунки, які в сукупності становлять його складову.

У разі відмови особи, яка притягується до адміністративної відповідальності за ПМП, одержати примірник протоколу до протоколу вноситься відповідний запис, який підписується посадовою особою митного органу, яка склала протокол, і свідками, якщо вони є, після чого зазначений примірник протягом трьох робочих днів надсилається особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, за повідомленою нею або наявною в митних органах адресою (місце проживання або фактичного перебування) [1, ст. 494].

Якщо при складенні протоколу *особа*, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, *не була присутня*, до протоколу вноситься відповідний запис, який підписується посадовою особою митного органу, яка склала протокол, і свідками, якщо вони є, після чого один примірник протягом трьох робочих днів надсилається особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, за повідомленою нею або наявною в митних органах адресою (місце проживання або фактичного перебування).

Протокол, а також вилучені товари, у тому числі транспортні засоби особистого користування, транспортні засоби комерційного призначення та документи, зазначені в протоколі, передаються до митниці, у зоні якої виявлено порушення митних правил, а в разі провадження у справі іншим митним органом – до такого органу [14].

3.4. Докази та учасники у справі про порушення митних правил

У будь-якій справі про порушення митних правил слід встановити:

- наявність або відсутність порушення митних правил;

- винність особи в його вчиненні;
- інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Основою для цього є докази у справі про порушення митних правил, тобто будь-які фактичні дані, за якими у визначеному законодавством порядку будуть встановлюватися ознаки правопорушення та інші суттєві обставини.

Таки фактичні дані встановлюються:

- 1) протоколом про порушення митних правил, протоколами процесуальних дій, додатками до зазначених протоколів;
- 2) поясненнями свідків;
- 3) поясненнями особи, яка притягується до відповідальності;
- 4) висновком експерта;
- 5) іншими документами (належним чином завіреними їхніми копіями або витягами з них) та інформацією, у тому числі тими, що перебувають в електронному вигляді, а також товарами - безпосередніми предметами порушення митних правил, товарами зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортними засобами, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України [1, ст. 495].

Основними учасниками у провадженні у справах про порушення митних правил є:

- 1) особи, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, або їхні представники (законні представники / батьки, усиновителі, опікуни або піклувальники, представники, які діють на підставі довіреності, доручення);

2) власники товарів, транспортних засобів або їхні представники. Під власником товарів розуміють фізичну або юридичну особу з правом володіння, користування і розпорядження ними як своєю власністю. Під власником транспортного засобу розуміють фізичну або юридичну особу, що володіє майновими правами на транспортний засіб на підставі відповідних документів;

3) представники митних органів, які здійснюють свої повноваження в суді на підставі належно оформленої довіреності, виданої митним органом.

До участі у справах про порушення митних правил можуть залучатися також:

- захисники;
- свідки;
- експерти;
- перекладачі;
- поняті.

Захисниками можуть виступати:

- особи, які мають свідоцтво на право заняття адвокатською діяльністю в Україні;
- інші фахівці в галузі права, які мають право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням;
- близькі родичі особи, яка притягається до адміністративної відповідальності за ПМП, свідка, їхні опікуни або піклувальники.

Під свідками розуміються будь-які особи, якщо є підстави вважати, що їм відомі обставини, які підлягають встановленню у справі про порушення митних правил.

Під експертами розуміються особи, які мають необхідні знання для надання відповідного висновку і призначаються посадовою особою митного органу, у провадженні якої перебуває справа про ПМП.

Права та обов'язки учасників справ про порушення митних правил регулюються ст. 498-506 Митного кодексу України.

Контрольні запитання до розділу 3

1. Визначити сутність провадження у справі про порушення митних правил.
2. Визначити завдання провадження.
3. Визначити зміст, правове забезпечення провадження.
4. Визначити підстави провадження.
5. Визначити етапи та їхні складові провадження у справах про ПМП.
6. Складання та зміст протоколів про порушення митних правил.
7. Поняття доказів у справі про порушення митних правил.
8. Визначити права та обов'язки осіб, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил.
9. Визначити поняття, права та обов'язки захисника.
10. Визначити права та обов'язки представника митного органу.
11. Визначити права та обов'язки експерта.
12. Визначити поняття, права та обов'язки перекладача, свідка, понять у справі про порушення митних правил.

Розділ 4. АДМІНІСТРАТИВНЕ ЗАТРИМАННЯ

Однією з форм припинення порушення митних правил є адміністративне затримання особи-правопорушника. Цей вид затримання в окремих випадках застосовується також із метою складення протоколу про порушення митних правил, якщо його неможливо скласти на місці вчинення правопорушення.

Строк адміністративного затримання обчислюється з моменту доставлення особи до службового приміщення митного органу або іншого приміщення для проведення необхідних дій і складає до трьох годин.

Адміністративне затримання може бути проведено:

- тільки за наявності правопорушення;
- тільки у відношенні правопорушника;
- за наявності вмотивованого письмового Рішення про адміністративне затримання встановленої форми (далі Рішення) із метою припинення порушення митних правил за підписом керівника цього органу або його заступника, а в разі їхньої відсутності (у нічний час, вихідні та святкові дні тощо) - старшого чергової зміни.

Факт Адміністративного затримання фіксується протоколом адміністративного затримання встановленої форми, який підписується посадовою особою, яка його склала та затримала правопорушника, і правопорушником. У разі відмови затриманої особи від підписання протоколу в протоколі робиться запис про це та засвідчується понятими. Копія протоколу вручається затриманій особі [4].

У протоколі обов'язково зазначаються [1, ст. 507] дата і місце його складення; посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка склала протокол; відомості про особу затриманого; час і підстави затримання; робиться відмітка про застосування фізичної сили або спеціальних засобів, якщо таке мало місце.

Митний орган, який здійснив тимчасове затримання особи, невідкладно повідомляє про це її родичам, а якщо затриманий громадянин-нерезидент не має родичів на території України – дипломатичному представництву або консульській установі відповідної іноземної держави.

При порушеннях митних правил, за яке передбачено конфіскацію товарів і/або транспортних засобів, визначення строку адміністративного затримання має особливості, а саме [1, ст. 507] у разі виявлення порушення митних правил, за яке МКУ передбачено конфіскацію товарів, транспортних засобів, строк адміністративного затримання особи, яка знаходиться у службовому приміщенні митного органу або іншому приміщенні у зв'язку з проведенням митного контролю або митного оформлення таких товарів, транспортних засобів, обчислюється з моменту винесення вмотивованого письмового Рішення про її адміністративне затримання. Митний контроль і митне оформлення товарів, транспортних засобів при цьому зупиняються. У разі виявлення інших порушень митних правил строк адміністративного затримання обчислюється з моменту завершення митного контролю та митного оформлення [14].

Контрольні запитання до розділу 4

1. Визначити мету застосування адміністративного затримання у справах про порушення митних правил.
2. Визначити порядок застосування адміністративного затримання у справах про порушення митних правил.
3. Умови застосування адміністративного затримання у справах про порушення митних правил.
4. Склад протоколу адміністративного затримання.
5. Особливості застосування адміністративного затримання залежно від виду порушення митних правил.

Розділ 5. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ У СПРАВІ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ І ПОРЯДОК ЇХНЬОГО ПРОВЕДЕННЯ

Під процесуальними діями у справах про порушення митних правил розуміють дії, спрямовані на виконання завдань адміністративного провадження на його різних стадіях, проведення яких забезпечується посадовими особами митних органів на підставах і в порядку, передбачених Митним кодексом України.

Метою проведення процесуальних дій є отримання доказів, необхідних для правильного вирішення справи про порушення митних правил.

Поняття «докази» надано Кодексом України про адміністративні правопорушення з визначенням поняття доказів за справою про адміністративні правопорушення, коло обставин, що підлягають доведенню та джерела доказів: «Доказами в справі про адміністративне правопорушення є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновком експерта, речовими доказами, показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному

режимі або в режимі фотозйомки (відеозапису), які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху та паркування транспортних засобів, актом огляду та тимчасового затримання транспортного засобу, протоколом про вилучення речей і документів, а також іншими документами» [2, ст. 251].

Особам, які беруть участь у проведенні процесуальних дій, роз'яснюють їхні права та обов'язки.

До процесуальних дій належать [1, ст. 508]:

- 1) складення протоколу про порушення митних правил;
- 2) опитування осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, свідків, інших осіб;
- 3) витребування документів, необхідних для провадження у справі про порушення митних правил, або належним чином завірених їхніх копій чи витягів із них;
- 4) тимчасове вилучення товарів, транспортних засобів і документів на них;
- 5) митне обстеження;
- 6) надання товарів, транспортних засобів і документів для впізнання;
- 7) експертиза;
- 8) взяття проб і зразків для проведення дослідження (аналізу, експертизи).

Під час проведення процесуальних дій, зазначених у п. 2, 4-6, 8, складаються протоколи, форми яких встановлюються центральним органом виконавчої влади відповідно до роботи [3].

5.1. Опитування осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, свідків, інших осіб

Посадова особа митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, може опитувати особу, яка притягується до адміністративної відповідальності за це правопорушення, а також свідків, інших осіб [1, ст. 509].

При виклику для опитування особи повинні з'явитися і правдиво повідомити все, що їм відомо, про обставини, які стосуються справи про порушення митних правил.

Порядок проведення опитування:

- 1) перед процедурою опитування:
 - встановлюється особа опитуваного;
 - роз'яснюються їй її права за ст. 63 Конституції України;
 - з'ясовується, чи володіє особа українською мовою, чи потрібен перекладач, якою мовою будуть даватися пояснення;
- 2) на початку опитування з'ясовуються ставлення особи, яку опитують, до обставин учинення правопорушення, і всі потрібні відомості до неї;
- 3) процес опитування – опитуваній особі надається пропозиція повідомити все, що їй відомо про обставини, у зв'язку з якими вона була викликана для опитування;
- 4) закінчення опитування.

Опитування по суті справи починають пропозицією до особи повідомити все, що їй відомо, про обставини. Після цього особа митного органу ставить питання по суті. Отримані пояснення оформляють як протокол довільної форми, свідчення записують від першої особи, по можливості дослівно, усі питання, поставлені особі, і відповіді на них обов'язково заносяться до протоколу. Особа, яку опитували, має право вимагати доповнення протоколу внесенням до нього поправок.

По закінченні опитування:

- протокол надають опитуваній особі для прочитання, або на її прохання протокол зачитується вголос;
- роблять запис про те, що всі свідчення записані зі слів опитуваної особи правильно й прочитані нею або написані нею власноручно, доповнень і зауважень нема;
- протокол підписує опитувана особа власноручно та посадова особа митного органу, яка проводила опитування.

Про проведення опитування складається Протокол за встановленою формою відповідно до роботи [3].

5.2. Витребування документів, необхідних для провадження у справі про порушення митних правил

Письмовими доказами за справою про порушення митних правил можуть бути різного роду документи, у тому числі виготовлені не під час процесуальної діяльності (акти, довідки, відомості, розписки, листи тощо), у яких викладені або засвідчені факти, що мають значення по справі.

Тому посадова особа митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, може витребувати документи, необхідні для розгляду справи, у тому числі матеріали фото- і кінозйомки, звуко- і відеозапису, інформаційних баз і банків даних, а також інші носії інформації, що передбачено джерелом [1, ст. 510].

Митним кодексом України визначено, що особа, якій адресовано вимогу про подання документів, зобов'язана не пізніше як у п'ятиденний строк надіслати їх посадовій особі митного органу, яка вимагає подати документи.

У разі якщо відсутність документів може призвести до порушення господарської діяльності підприємства або неможливості підготовки та

подання установленної законодавством звітності, особа, якій адресовано вимогу про подання документів, надає належним чином завірени копії таких документів або витяги з них із письмовим обґрунтуванням неможливості надання оригіналів документів [1, ст. 510].

5.3. Тимчасове вилучення товарів, транспортних засобів і документів

Товари, що є безпосередніми предметами порушення митних правил і відповідні документи і необхідні як докази у справі про порушення митних правил, можуть тимчасово вилучатися. Документи, які перебувають в електронному вигляді, вилучаються разом з відповідними носіями [1, ст. 511].

Під тимчасовим вилученням розуміють припинення володіння, розпорядження особою, яка скоїла ПМП, зазначеними предметами та їх використання.

У справах про порушення митних правил речовими доказами є:

- товари, що є безпосередніми предметами ПМП;
- товари зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів ПМП через митний кордон України;
- документи, необхідні для розгляду справи про ПМП.

Тимчасово вилучені товари, у тому числі транспортні засоби особистого користування, транспортні засоби комерційного призначення та документи, мають бути перелічені у відповідному протоколі або доданому до нього описі з точним зазначенням кількості, міри, ваги та особливих ознак цих товарів, транспортних засобів і документів, а також вартості товарів, транспортних засобів.

Митним кодексом України передбачено обов'язковість тимчасового вилучення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення, а також відповідних документів у разі виявлення порушень митних правил, адміністративна відповідальність за які передбачає їхню конфіскацію:

- перевищення встановленого митним органом країни відправлення строку транзитних перевезень (доставки) транспортних засобів особистого користування і транспортних засобів комерційного призначення більш ніж на тридцять діб, а так само втрата цих транспортних засобів, у тому числі їхнє розкомплектування);

- недекларування товарів (крім валютних цінностей), що підпадають під встановлені законодавством заборони та/або обмеження щодо ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території та переміщуються громадянами;

- недекларування товарів (крім тих, що переміщуються через митний кордон України громадянами), транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, тобто незаявлення за встановленою формою точних і достовірних відомостей (наявність, назва, кількість тощо) про товари, транспортні засоби комерційного призначення, які підлягають обов'язковому декларуванню в разі переміщення через митний кордон України:

- пересилання через митний кордон України в міжнародних експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання законодавством України, а також пересилання в міжнародних поштових відправленнях товарів, заборонених до пересилання законодавством України та актами Всесвітнього поштового союзу;

- ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території товарів, призначених для виробничої або іншої підприємницької діяльності, з порушенням охоронюваних законом прав інтелектуальної власності;

- перевищення строку тимчасового ввезення транспортних засобів особистого користування і транспортних засобів комерційного призначення на митну територію України більш ніж на тридцять діб, а так само втрата цих транспортних засобів, у тому числі їхнє розкомплектування;

- переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем, і/або приховування від митного контролю, зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів комерційного призначення, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю.

У Митному кодексі України [1, ст. 461] надано вичерпний перелік предметів, які можуть бути тимчасово вилученими (конфіскованими):

- товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що є безпосередніми предметами ПМП;

- товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування товарів - безпосередніх предметів ПМП від митного контролю (крім транспортних засобів комерційного призначення, які використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за визначеними маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до розкладу руху на підставі міжнародних договорів, укладених відповідно до законодавства);

- транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів - безпосередніх предметів ПМП через митний кордон України поза місцем розташування митного органу.

У разі вчинення порушення митних правил особою, яка не має в Україні постійного місця проживання або адреси, допускається тимчасове вилучення товарів, транспортних засобів у кількості, необхідній для забезпечення стягнення штрафу або вартості товарів, транспортних засобів [17].

При проведенні тимчасового вилучення як процесуальної дії обов'язкова участь не менше двох понятих і в присутності особи, у якої вони вилучаються (власник, його представник, водій транспортного засобу, експедитор). За відсутності цієї особи до протоколу вносять запис про причини відсутності, якщо вони відомі.

Обов'язковою вимогою при складанні протоколу про вилучення є наявність переліку предметів, транспортних засобів, документів, що тимчасово вилучаються, з точним зазначенням ідентифікаційних ознак (назва, номер, колір, розмір), одиниць вимірювання, ваги, вартості, реквізитів документів.

Тимчасово вилучені предмети зберігають на складі митного органу до набрання чинності постанови за справою ПМП.

5.4. Проведення митних обстежень

Митним кодексом України передбачено можливість проведення процесуальної дії – митне обстеження – з метою виявлення товарів, документів, інформації як доказової бази у справах про ПМП та їх тимчасового вилучення.

Посадова особа митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил і яка має достатні підстави вважати, що на території або в приміщеннях підприємств, або транспортних засобах, що їм належать, знаходяться товари, що є безпосередніми предметами порушення митних правил, або товари зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, а також документи та інформація, у тому числі ті, що перебувають в електронному

вигляді, необхідні для розгляду справи про порушення митних правил, може проводити митне обстеження таких територій, приміщень або транспортних засобів [1, ст. 513].

Отже, *митне обстеження* є цільовим примусовим обслідуванням транспортних засобів, приміщень і територій підприємств з метою виявлення і тимчасового вилучення:

- безпосередніх предметів ПМП;
- товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів ПМП від митного контролю;
- транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України;
- документів та інформації, у тому числі ті, що перебувають в електронному вигляді, необхідні для розгляду справи про порушення митних правил.

Митне обстеження проводять у присутності посадових осіб підприємств, на яких здійснюють ці процесуальні дії.

Посадові особи митних органів мають право запросити до участі в митному обстеженні спеціалістів для роз'яснення питань, що потребують спеціальних знань у галузі техніки, мистецтва, релігії, дорогоцінних металів тощо.

За результатами проведення митного обстеження складають протокол за встановленою формою [3].

У Протоколі митного обстеження обов'язково записують такі дані:

- місце й дата проведення митного обстеження;
- посада й прізвище особи, яка склала протокол;
- прізвища, імена, по батькові осіб, які брали участь або були присутніми при митному обстеженні, адреси понятих;

- назва обстежуваного об'єкта, адреса й місце його розташування;
- час початку, закінчення митного обстеження;
- зміст, умови цього обстеження й виявлені під час проведення суттєві для справи обставини.

При застосуванні фотографування, кіно- й відео зйомки, звукозапису або інших технічних засобів контролю у протоколі зазначають їхні назви, умови й порядок їх застосування, об'єкти, щодо яких вони застосовані, а також одержані результати митного обстеження.

Після складання Протокол підписують посадова особа, яка його складала, посадова особа підприємства, на території або в приміщеннях якого проводилося митне обстеження, поняті, спеціаліст (експерт) та інші особи, якщо вони залучались до проведення митного обстеження.

Митне обстеження може бути [4]:

- послідовним – оглядається вся територія, приміщення, транспортні засоби;
- вибірковим – огляд окремих місць, де можливе розташування предметів і документів, які підлягають виявленню;
- частковим – обстеження тільки тих приміщень, місць, у яких, виходячи з розміру, можливе розташування предметів і документів, які підлягають виявленню.

Попередньо до проведення митного обстеження посадова особа митного органу здійснює підготовку, під час якої визначають:

- мету й час проведення митного обстеження;
- предмети й документи, які підлягають виявленню;
- учасників митного обстеження;
- технічні засоби пошуку та фіксації, які будуть використовуватися в ході митного обстеження;
- обсяг і послідовність роботи.

Основні положення про порядок проведення митного обстеження:

1. Митне обстеження проводить посадова особа митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, а решта осіб допомагає їй і діє тільки за її вказівкою.

2. Митне обстеження може бути проведено в будь-який час доби в разі наявності потрібного висвітлення.

3. Послідовність митного обстеження залежить від обставин у конкретному випадку, у ході його проведення має бути забезпечено ретельний огляд усіх об'єктів, які перебувають у місці обстеження.

4. Під час його проведення може бути призначено взяття проб і зразків товарів, зразків підписів і почерків для проведення експертизи. Цю окрему процесуальну дію, відмінну від митного обстеження, оформляють окремим відповідним протоколом за встановленою формою [4].

5. На заключній стадії митного обстеження фіксують результати обстеження в протоколі митного обстеження.

5.5. Надання товарів, транспортних засобів, документів для впізнання

Надання товарів, транспортних засобів, документів для впізнання – це процесуальна дія щодо особи-правопорушника або свідка у присутності не менше двох понятих, здійснювана за рішенням посадової особи митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил.

Така процесуальна дія може бути призначено у випадках, коли є підстави вважати, що товари, транспортні засоби й документи відомі особі, яка вчинила ПМП, а також свідку та мають зовнішні індивідуальні ознаки.

Безпосередньо перед процесом надання особу, яка бере участь у впізнанні, спочатку опитують про обставини, за яких вона бачила товари,

транспортні засоби, документи і ознаки (найменування, вид, марку, розмір, форму, колір тощо) і особливості (сліди ремонту, зносу, корозії тощо), за якими вона може провести впізнання [22].

Під час цього опитування в особи, яка впізнаватиме, з'ясовують:

- обставини й об'єктивні фактори спостереження:

а) у яких умовах особа, яка впізнаватиме, спостерігала об'єкт, у зв'язку з чим це відбувалося;

б) у який час доби відбувалося спостереження, яким було освітлення, як довго відбувалося спостереження тощо;

- суб'єктивні фактори, що впливають на повноту й правильність сприйняття:

а) стан зору особи, яка впізнаватиме;

б) особливості пам'яті особи;

в) чи добре вона запам'ятала об'єкт спостереження;

г) чи звернула увагу на індивідуальні ознаки об'єкта спостереження;

д) чи може ця особа описати об'єкт спостереження;

е) наявність характерних ознак та індивідуальних особливостей об'єкта спостереження;

ж) чи може особа, яку опитують, упізнати об'єкт серед інших, однорідних;

и) чи може хто-небудь підтвердити свідчення про ознаки й особливості об'єкта спостереження.

За чинним порядком товари, транспортні засоби, документи надають в групі (не менше трьох одиниць) однорідних товарів, транспортних засобів, документів.

Однорідними вважаються:

- товари, що мають приблизно однаковий розмір, форму;

- транспортні засоби – однакової марки, моделі, кольору;

- документи – однакові за розміром, формою з документом, якісною характеристикою бланку, на якому надруковано документ, із візуальною схожістю печатки, почерку [4].

Надання для впізнання проводять у такому порядку та послідовності [4]:

- запрошення в приміщення понятих, спеціалістів;
- розміщення предметів, забезпечення їх ярликами з номерами;
- виклик особи, яка впізнає, способом, що виключає підказку з боку посадової особи митного органу;

- роз'яснення учасникам надання для впізнання мети його проведення та їхніх обов'язків;

- пропозиція особі, яка впізнає, сказати, чи впізнає вона серед предметів той, що бачила раніше. Особі, яка впізнає, дають можливість узяти в руки предмет і роздивитися з усіх боків;

- отримання відповіді особи, яка впізнає, про результат впізнання. Якщо предмет упізнано, то потрібно встановити, за якими саме ознаками. У разі коли особа може зазначити лише загальну схожість, але не тотожність предмета впізнання, або є відмінності загальних чи дрібних ознак запропонованого предмета з образом раніше баченого – предмет не впізнано.

Про надання товарів, транспортних засобів, документів для впізнання складають Протокол за встановленою формою [4].

У протоколі зазначають:

- відомості про особу, яка впізнає;
- предмет й документи, надані для впізнання;
- час і умови проведення впізнання;
- дослівно передані свідчення особи, яка впізнає;
- фіксування роз'яснення особам, які беруть участь у впізнанні, про їхні обов'язки.

Протокол підписують:

- посадова особа митного органу;
- особа, яка впізнавала;
- поняті;
- перекладач і спеціаліст, якщо вони брали участь у впізнанні.

5.6. Експертиза та висновок експерта

Експертиза є однією з процесуальних дій, які проводять у справі про ПМП з метою отримання доказів, необхідних для вирішення цієї справи.

Експертиза – спеціальне науково-практичне дослідження, що проводять експерти для з'ясування питань, що виникають у справі про ПМП, в окремих галузях науки, техніки, мистецтва, релігії і т. п. [4].

Експертиза проводиться експертами спеціалізованого органу з питань експертизи та досліджень (Спеціалізованої лабораторії з питань експертизи та досліджень) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, його відокремлених підрозділів та інших установ або окремими спеціалістами, які призначаються посадовою особою митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил. Особа, щодо якої порушено зазначену справу, має право на проведення за її рахунок незалежної експертизи [1, ст. 515].

Експерт у межах власних спеціальних знань надає висновок за поставленими перед ним питаннями в письмовій формі від свого імені, де викладає суть проведеної ним експертизи та обґрунтування відповіді на поставлені запитання [11]:

- опис об'єкта досліджень;
- перелік наданих документів;
- перелік застосованих методів дослідження;
- суть проведеного дослідження;

- обґрунтування відповідей на поставлені запитання;
- додаткові виявлені під час експертизи обставини по суті справи про ПМП.

На підставі цього висновку експерта можуть бути встановлені докази (фактичні дані) у справі про ПМП.

Висновок експерта не є обов'язковим для посадової особи митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил. У разі незгоди цієї особи з висновком експерта в постанові, яка вноситься у справі, має бути обґрунтування такої незгоди [1, ст. 515].

Визнавши за необхідне проведення експертизи, посадова особа митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, вносить постанову, у якій визначаються підстави для призначення експертизи, прізвище експерта або найменування спеціалізованого органу з питань експертизи та досліджень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, його відокремленого підрозділу чи іншої відповідної установи, у якій має проводитися експертиза. У цій же постанові визначено конкретні питання, які мають бути вирішені під час проведення експертизи, а також матеріали, що передаються в розпорядження експерта [1, ст. 516]. Рішення про призначення експертизи є обов'язковим для експерта, а також посадових осіб підприємства, де працює експерт.

На етапі підготовки до проведення експертизи посадовою особою митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про ПМП, здійснюється:

- визначення виду експертизи залежно від галузі спеціальних знань, потрібних для вирішення поставлених питань, і категорії об'єктів, які досліджуються;
- визначення послідовності проведення експертизи у випадку, коли одні й ті самі об'єкти підлягають різним експертним дослідженням або проведення одних експертиз обумовлено результатами інших;

- визначення часу проведення експертизи – експертиза призначається тоді, коли зібрано всі потрібні для її проведення матеріали;

- підготовка об'єктів, матеріалів справи про ПМП для проведення експертизи. Визначають кількість предметів, що передаються на дослідження, відбирають проби й зразки, установлюють фактичні відомості, потрібні для надання обґрунтованого висновку;

- вибір експертної установи або експерта (спеціаліста).

У справах про порушення митних правил перед експертом можуть бути поставлені такі питання:

- визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД;
- визначення митної вартості товарів;
- оцінка ринкової вартості товарів виходячи з їхніх якісних показників (марки, сорту, виду, натуральності матеріалів і т. д.);

- визначення країни походження товару;
- ідентифікація справжності митних печаток, штампів та іншого митного забезпечення товарів і документів;

- встановлення екологічної та експлуатаційної безпеки товарів;
- визначення хімічного складу і фізико-хімічних властивостей товарів (речовин);

- визначення характеру товарів (ліцензійний, підакцизний, подвійного призначення);

- можливість реалізації товарів, які повернуті в державну власність, і визначення їхньої споживчої вартості;

- ідентифікація наркотичних, психотропних речовин, їхніх аналогів чи прекурсорів, отруйних і сильнодіючих речовин;

- діагностика коштовностей, антикваріату, музейних цінностей та ін.

Про призначення експертизи посадова особа митного органу виносить постанову встановленої форми, у якій зазначено:

- загальні відомості;

- час, місце винесення постанови;
- прізвище посадової особи, яка винесла постанову;
- фактичні дані, що свідчать про підстави проведення й визначальні реальні умови проведення конкретної експертизи;
- вид потрібної експертизи;
- предмет експертизи;
- назву експертної установи або прізвище, ім'я, по батькові експерта (спеціаліста);
- об'єкти експертизи, надані в розпорядження експерта:
- матеріали справи;
- товари;
- транспортні засоби;
- окремі документи;
- питання, що підлягають вирішенню.

Процесуальна дія закінчується надходженням до митного органу письмового висновку експерта, у якому викладено суть проведеного ним дослідження й відповіді на поставлені запитання.

5.7. Одержання проб і зразків для проведення експертизи

Посадова особа митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, має право відбирати в осіб, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил, зразки підпису, почерку, а також брати проби та зразки товарів, необхідні для проведення експертизи [1, ст. 517].

Митним кодексом України передбачено також, що особа, щодо якої порушено справу про порушення митних правил, її представники, захисник, мають право клопотатися перед митним органом, посадова особа якого здійснює провадження в зазначеній справі, про взяття проб і зразків для

проведення експертизи. У разі відмови в задоволенні такого клопотання митний орган має письмово повідомити про це особу, яка подала клопотання, із вмотивованим обґрунтуванням причин відмови.

Основні положення щодо порядку взяття проб (зразків) товарів наведено в роботі [5]:

1. Взяття проб (зразків) товарів для проведення дослідження (аналізу, експертизи) проводиться уповноваженими посадовими особами митного органу на підставі вмотивованого рішення керівника цього органу або особи, яка виконує його обов'язки, або постанови про взяття проб і зразків у справі про порушення митних правил.

2. Для проведення аналізу великогабаритних і технічно складних товарів (машини, технологічні лінії, промислові конструкції тощо) може надаватися тільки техніко-технологічна документація.

3. Проби (зразки) товарів, крім великогабаритних і технічно складних, беруться в мінімальній кількості у двох примірниках (досліджуваний і контрольний), кількість кожного з яких в одиницях вимірювання є достатньою для проведення дослідження (аналізу, експертизи) згідно з Нормативами взяття проб (зразків) товарів для проведення дослідження (експертизи) [5].

4. Кожен із примірників (досліджуваний і контрольний) проби (зразка) товару упаковується та опломбовується окремо, обов'язково маркується маркувальною етикеткою.

У випадках взяття проб (зразків) одного найменування товару, але різних номерів артикулів, партій, серій, ці номери обов'язково зазначаються на маркувальних етикетках відібраних проб (зразків) товарів.

5. У справах про порушення митних правил взяття проб (зразків) товарів складається Протокол про одержання проб і зразків, копія якого надається до Спеціалізованої лабораторії з питань експертизи та досліджень Державної фіскальної служби України разом із Постановою про призначення експертизи у справі про порушення митних правил.

6. Відібрані проби (зразки) товарів мають зберігатися і транспортуватися в умовах, що унеможливають доступ до них, забезпечують їхню цілісність (збереження герметичності) і незмінність характеристик, за якими буде проводитися їхнє дослідження (експертиза).

До взяття проб і зразків у разі потреби може залучатися експерт.

Процесуальна дія з одержання проб і зразків завершується:

- складенням Протоколу встановленої форми;
- винесенням Постанови про призначення експертизи у справі про порушення митних правил;
- організацією транспортування проб і зразків до Спеціалізованої лабораторії з питань експертизи та досліджень.

5.8. Компроміс у справі про порушення митних правил

За відсутності в діях особи, яка вчинила порушення митних правил, ознак кримінального правопорушення провадження у справі про це правопорушення може бути припинено шляхом компромісу. Компроміс полягає в укладенні мирової угоди між зазначеною особою та митним органом, посадова особа якого здійснює провадження у справі [1, ст. 521].

Взагалі мирова угода – це письмова домовленість сторін, що укладається з метою набуття компромісу у справах про порушення митних правил, і стосується прав та обов'язків сторін.

Укладання мирової угоди дає змогу істотно скоротити строки вирішення справ про ПМП, обрати умови їхнього вирішення, відновити нормальні відносини між митним органом і правопорушником. За умови повного та своєчасного виконання умов мирової угоди особа, яка вчинила це правопорушення, вважається такою, що не була притягнута за нього до адміністративної відповідальності.

Митним кодексом України щодо зобов'язань сторін мирової угоди визначено таке:

1) особа, яка вчинила порушення митних правил, у визначений строк, який не має перевищувати 30 днів, може внести до державного бюджету кошти в сумі, що дорівнює сумі штрафу, передбаченого відповідною санкцією МКУ, і/або задекларувати в митний режим відмови на користь держави товари – безпосередні предмети порушення митних правил, а у відповідних випадках також товари зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України. Якщо за висновком митного органу реалізація зазначених товарів, транспортних засобів є неможливою, а також якщо ці товари, транспортні засоби не можуть бути випущені у вільний обіг, вони підлягають декларуванню в митний режим знищення або руйнування;

2) митний орган – припинити провадження у справі про порушення митних правил щодо цієї особи та здійснити митне оформлення задекларованих нею товарів відповідно до заявленого митного режиму [1, ст. 521].

За умовами мирової угоди, товари, транспортні засоби, власником яких є особа, яка вчинила ПМП, або уповноважена розпоряджатися ними і які не підлягають конфіскації за порушення митних правил, можуть бути оформлені до одного з митних режимів:

- відмова на користь держави;
- знищення або руйнування, у тому числі якщо за висновком митного органу зазначені товари, транспортні засоби не можуть бути поміщені в митний режим відмови на користь держави або випущені у вільний обіг;

- імпорт або експорт – з обов’язковим дотриманням заходів тарифного та нетарифного регулювання, у тому числі сплатою належних митних платежів.

Порядок укладання мирової угоди передбачає декілька етапів:

- 1) особа, яка вчинила порушення митних правил, звертається до керівника митного органу з заявою довільної форми з проханням про припинення справи про це порушення митних правил шляхом компромісу;
- 2) факт подання такої заяви фіксується митним органом;
- 3) укладання в письмовій формі мирової угоди за типовою формою (мирова угода у справі про порушення митних правил оскарженню не підлягає);
- 4) виконання обов’язків сторонами за умовами мирової угоди та складання Акту про виконання мирової угоди [6];
- 5) припинення провадження у справі про порушення митних правил.

Митний орган може відмовити в застосуванні процедури компромісу в разі відсутності для цього законних підстав, про що особі-правопорушнику протягом одного робочого дня, наступного за днем подання заяви, дає вмотивовану відповідь про причини незастосування процедури компромісу.

Право на підписання мирової угоди та актів до неї надається керівникам митниць або їхнім заступникам.

Якщо особа, яка вчинила порушення митних правил, у визначений мировою угодою строк, який не може перевищувати 30 днів, не виконала зобов’язання, угода вважається недійсною і провадження у справі про порушення митних правил поновлюється [23].

5.9. Розгляд справи про порушення митних правил

5.9.1. Органи, уповноважені розглядати справи про порушення митних правил

Митним кодексом України визначено державні органи, уповноважені розглядати справи про порушення митних правил залежно від виду порушень:

- митним органом, посадові особи якого здійснювали провадження у справі про ПМП;
- районними, районними в місті, міськими чи міськрайонними судами (судьями), у районі діяльності яких знаходиться митниця, посадові особи якої здійснювали провадження у справах про ПМП.

Від імені митниць справи про порушення митних правил розглядають керівники цих митниць або їхні заступники при порушеннях таких видів митних правил, передбачених відповідними статтями Митного кодексу:

- порушення режиму зони митного контролю;
- неправомірні операції з товарами, митне оформлення яких не закінчено, або товарами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем, або транспортними засобами особистого користування, тимчасово ввезеними на митну територію України чи поміщеними в митний режим транзиту;
- недоставлення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення та документів до митного органу призначення, видавання їх без дозволу митного органу або втрата – при перевищенні строку доставлення до 30 діб;
- перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів, документів;
- неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем;

- порушення встановленого законодавством порядку ввезення товарів на територію вільної митної зони, вивезення товарів за межі цієї території та/або встановленого законодавством порядку проведення операцій із товарами, поміщеними в режим вільної митної зони;

- порушення порядку зберігання товарів на митних складах і здійснення операцій із цими товарами;

- порушення порядку або строків розпорядження товарами, розміщеними в магазині безмитної торгівлі;

- порушення порядку здійснення операцій із переробки товарів;

- перевищення строку тимчасового ввезення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення, або строку тимчасового вивезення товарів чи втрата транспортних засобів - при перевищенні строку до 30 діб;

- дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їхнього розміру, а також інші протиправні дії, спрямовані на ухилення від сплати митних платежів.

Районними, районними в місті, міськими чи міськрайонними судами (суддями) розглядаються справи за такими видами порушень митних правил, передбаченими відповідними статтями Митного кодексу:

- недоставлення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення та документів до митного органу призначення, видавання їх без дозволу митного органу або втрата – при перевищенні строку доставлення більш ніж на 30 діб;

- порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю;

- недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення;

- пересилання через митний кордон України в міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання;

- переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності;

- перевищення строку тимчасового ввезення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення, або строку тимчасового вивезення товарів чи втрата транспортних засобів - при перевищенні строку більш ніж на 30 діб;

- переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем;

- переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю;

- зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів комерційного призначення, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;

- усі справи про порушення митних правил, вчинені особами, які не досягли 18-річного віку.

Справа про порушення митних правил розглядається за місцезнаходженням митного органу – за місцем розташування приміщення адміністрації митного органу на чолі з його керівником.

Справа про порушення митних правил розглядається у п'ятнадцятиденний строк з дня отримання посадовою особою митного органу або судом (суддею) матеріалів, необхідних для вирішення справи [1, ст. 525].

Встановлений строк є остаточним і не може бути подовжений.

При підготовці до розгляду та розгляд справи про ПМП має бути забезпечено дотримання таких правил:

1. Справа про порушення митних правил розглядається в присутності особи, яка притягується до адміністративної відповідальності за це правопорушення, і/або її представника.

2. Про час і місце розгляду справи про ПМП митним органом цей орган інформує особу, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, поштовим відправленням з повідомленням про вручення, якщо це не було зроблено під час вручення зазначеній особі копії протоколу про порушення митних правил.

3. У разі розгляду справи про порушення митних правил у суді про час і місце розгляду справи суд (суддя) повідомляє особу, яка притягується до адміністративної відповідальності за це правопорушення, а також відповідний митний орган.

4. Справа про порушення митних правил може бути розглянута за відсутності особи, яка притягується до адміністративної відповідальності за це правопорушення, лише у випадках, якщо є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і від неї не надійшло клопотання про перенесення розгляду справи [1, ст. 526].

5.9.2. Види постанов у справі про ПМП

Відповідно до джерела [1, ст. 527] у справі про порушення митних правил митний орган або суд (суддя), що розглядає справу, виносить одну з таких постанов:

- 1) про проведення додаткової перевірки;
- 2) накладення адміністративного стягнення;
- 3) закриття провадження у справі.

У постанові про проведення додаткової перевірки зазначають конкретні суб'єкти, завдання і строки перевірки. Ці дії не мають порушувати права громадянина, шкодити господарській діяльності юридичної особи.

Рішення про проведення додаткової перевірки приймається в таких випадках:

- встановлені не всі обставини, що входять до предмета доведення за справою;
- елементи справи не підтверджені доказами;
- протокол складено недбало;
- допущені помилки, необумовлені виправлення та ін.

Постанова про накладання адміністративного стягнення означає:

- вчинення ПМП особою, яка притягається до відповідальності, доведено в повному обсязі;
- це підтверджується зібраними у справі доказами, у тому числі поясненнями самого порушника;
- особа винна у вчиненні ПМП, і до неї має застосуватися санкція, передбачена за цей вид ПМП.

Постанова про закриття провадження у справі має місце за таких обставин [2, ст. 247]:

- відсутність події і складу адміністративного правопорушення;
- недосягнення особою на момент вчинення ПМП шістнадцятирічного віку;
- неосудність особи, яка вчинила ПМП;
- вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони;
- видання акта амністії, якщо він усуває застосування стягнення за ПМП;
- скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність за ПМП;
- закінчення на момент розгляду справи встановлених строків;
- наявність за тим самим фактом щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення або нескасованої постанови про закриття справи про адміністративне

правопорушення, а також повідомлення про підозру особі у кримінальному провадженні за цим фактом;

- смерть особи, щодо якої було розпочато провадження в справі.

Контрольні запитання до розділу 5

1. Поняття «процесуальні дії» у справах про адміністративні правопорушення.

2. Визначити мету проведення процесуальних дій.

3. Визначити поняття «докази» у справах про ПМП.

4. Визначити джерела доказів у справах про ПМП.

5. Визначити складові проведення процесуальних дій (за їхніми видами).

6. Визначити порядок здійснення опитування осіб.

7. Визначити порядок витребування документів у справах про порушення митних правил.

8. Визначити порядок тимчасового вилучення товарів, транспортних засобів і документів.

9. Визначити порядок проведення митних обстежень.

10. Визначити призначення експертизи товарів.

11. Визначення місця розгляду постанов у справах про порушення митних правил.

12. Визначення строку розгляду та види постанов у справах про порушення митних правил.

13. Органи, уповноважені розглядати справи про порушення митних правил.

14. Сутність припинення провадження у справах про ПМП шляхом компромісу.

15. Порядок і етапи укладання мирової угоди у справах про порушення митних правил.

16. Визначити зобов'язань сторін мирової угоди.

Розділ 6. ОСКАРЖЕННЯ ТА ВИКОНАННЯ ПОСТАНОВ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

6.1. Порядок оскарження постанов і строки розгляду скарги у справах про порушення митних правил

Митним кодексом передбачено порядок оскарження постанов у справах про порушення митних правил, основними положеннями якого є:

1. Постанова митниці у справі про порушення митних правил може бути оскаржена до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, або до місцевого загального суду як адміністративного суду в установленому законодавством порядку [1, ст. 529].

2. Якщо постанова митниці одночасно оскаржується до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, і суду, і суд приймає адміністративний позов до розгляду, розгляд скарги центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, припиняється.

3. Постанова центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, у справі про порушення митних правил, а також його постанова зі скарги на постанову митниці в такій справі можуть бути оскаржені до місцевого загального суду як адміністративного суду.

4. Скарга (адміністративний позов), подання прокурора на постанову митного органу у справі про порушення митних правил подається у строк, встановлений законодавством. У разі пропускання цього строку з поважних причин він за заявою особи, яка подає скаргу (адміністративний позов), може бути поновлений відповідно митницею, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, або судом.

Законодавством України встановлено єдиний строк розгляду скарги і подання прокурора у справі про ПМП – протягом 10 днів з дня їхнього надходження.

Подання скарги (адміністративного позову) зупиняє виконання постанови у справі про порушення митних правил до закінчення розгляду скарги (адміністративного позову) [1, ст. 533].

5. Постанова суду (судді) у справі про порушення митних правил може бути оскаржена особою, стосовно якої вона винесена, представником такої особи або митним органом, який здійснював провадження в цій справі в порядку, визначеним Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Скарга (адміністративний позов) – звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб [7].

Законодавством України встановлено десятиденний строк із дня винесення постанови, протягом якого можна подавати скаргу на постанову про накладання адміністративного стягнення.

Скарга на постанову в справі про адміністративне правопорушення повинна мати:

- дані про заявника (прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання);
- найменування органу, дії якого оскаржуються;
- дату винесення постанови;
- суть порушеного питання;
- обставини, якими обґрунтовуються зауваження та докази, що стверджують їх;
- пропозиції, прохання, вимоги;
- підпис заявника.

Скарги на дії органів і службових осіб у зв'язку з накладенням адміністративних стягнень мають бути розглянуті не пізніше як у десятиденний строк із дня її надходження.

6.2. Перевірка законності та обґрунтованості постанови у справі про порушення митних правил

Законність і обґрунтованість постанови митниці у справі про порушення митних правил можуть бути перевірені судом або центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, а постанови центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, – судом у зв'язку з поданням адміністративного позову або в порядку контролю [1, ст. 530].

Законність постанови митного органу забезпечується тим, що постанова за своїм змістом заснована на незаперечних доказах, які досліджуються у ході розгляду справи (ст. 252 КУпАП), а за формою і характером прийнятих рішень відповідає вимогам Конституції України, митного законодавства й інших нормативних актів.

Законною може бути постанова, що ґрунтується на встановленій істині та правильному розв'язанні справи [4].

Обґрунтованість постанови – відповідність висновків, викладених у постанові, фактичним обставинам справи, фактам, що мали місце в дійсності і встановленим сукупністю достовірних доказів у справі.

Перевірка законності постанови митного органу у справі може бути перевірена судом або митним органом вищого рівня у зв'язку з поданням скарги, поданням прокурора і дає змогу підвищити відповідальність за ухвалення рішень, сприяє їхній законності й обґрунтованості.

За результатами перевірки центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику і проводив перевірку, приймає одне з таких рішень [1, ст. 530]:

- 1) про залишення постанови без змін, а скарги - без задоволення;
- 2) скасування постанови і надіслання справи на новий розгляд;
- 3) скасування постанови та закриття справи;
- 4) зміну виду адміністративного стягнення в межах відповідальності, передбаченої за відповідне порушення митних правил, з тим, однак, щоб це стягнення не було посилено.

Центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, рішення, зазначені вище, приймаються шляхом винесення постанов.

Копія рішення за скаргою на постанову у справі про порушення митних правил протягом трьох днів із дня його винесення надсилається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, особі, стосовно якої винесено постанову, поштовим відправленням із повідомленням про вручення.

У разі скасування постанови у справі про порушення митних правил суми штрафів повертаються особам, які притягалися до адміністративної відповідальності за це правопорушення, або уповноваженим ними особам із державного бюджету органами, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, за поданням відповідних митних органів.

Перевірка законності та обґрунтованості постанови у справі про порушення митних правил судом здійснюється в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України.

Рішення місцевого суду за скаргою на постанову в справі про адміністративне правопорушення є остаточним і оскарженню в апеляційному порядку не підлягає.

Митним кодексом регламентовані підстави для скасування постанови про накладення адміністративного стягнення, основними з яких є відсутність у діях особи, яка притягується до відповідальності, ознак порушення митних правил, необ'єктивність чи неповнота провадження у справі або необ'єктивність її розгляду, невідповідність викладених у постанові висновків фактичним обставинам справи тощо.

6.3. Порядок і контроль виконання постанови про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил

Виконання постанов про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил є завершальним етапом притягнення до адміністративної відповідальності, а їхня ефективність обумовлена рівнем реалізації постанови.

Така постанова має особливу юридичну силу, є обов'язковою для виконання установами, підприємствами, посадовими особами і громадянами.

Постанова митного органу про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил підлягає виконанню після закінчення десятиденного строку оскарження.

Митний орган, який виніс постанову про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил, виконує її самостійно або через державного виконавця [1, ст. 535]. Копія постанови протягом трьох днів вручається або висилається особі, щодо якої вона винесена.

Самостійно митним органом, що виніс постанову, виконуються постанови про накладення адміністративного стягнення у вигляді попередження або накладення штрафу.

Попередження як вид основного адміністративного стягнення виражається в моральному впливі на порушника в тому випадку, коли його правомірна поведінка не потягнула за собою серйозних наслідків.

Постанова митного органу про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил у вигляді попередження виконується митним органом, який виніс постанову, шляхом оголошення постанови особі, яка притягується до адміністративної відповідальності, із врученням їй копії такої постанови.

Якщо постанова митного органу про накладення адміністративного стягнення у вигляді попередження вноситься за відсутності особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, копія постанови протягом трьох днів із дня її винесення висилається зазначеній особі поштовим відправленням з повідомленням про вручення [1, ст. 538].

Постанова митного органу про накладення штрафу вручається або надсилається її копія особі, яка притягується до адміністративної відповідальності.

Сума штрафу вноситься особою, яка вчинила порушення митних правил, до державного бюджету в порядку, встановленому законодавством України, через касу митниці або банківські установи на відповідні рахунки.

Якщо протягом встановленого п'ятнадцятиденного строку з дня вручення або надсилання копії штраф не сплачено, сплата штрафу виконується на підставі виконавчого документа митного органу в примусовому порядку органами державної виконавчої служби після закінчення 20 днів із дня вручення особі, яка притягується до відповідальності, цієї постанови [17].

Строк подання виконавчих документів до виконання становить три місяці. Державний виконавець у триденний строк із дня надходження до нього виконавчого документа вносить постанову про відкриття виконавчого провадження і зобов'язаний провести виконавчі дії та виконати рішення не пізніше ніж у двомісячний строк [23].

Копія постанови про відкриття виконавчого провадження не пізніше наступного дня надсилається боржнику та органу (посадовій особі), який видав виконавчий документ.

У разі невиконання виконавчих документів у строк, встановлений для добровільного його виконання (сім днів), з боржника постановою державного виконавця стягується виконавчий збір у розмірі 5 % належної до стягнення суми.

Постанова суду (судді) про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил у частині конфіскації виконується державним виконавцем в установленому законодавством порядку.

Майно, щодо якого винесено рішення суду про конфіскацію, передається митним органам державному виконавцеві на підставі акта опису та арешту майна безпосередньо в місцях зберігання конфіскованого майна для подальшого розпорядження ним.

Державний виконавець під час виконання рішення суду про конфіскацію майна, вилученого митними органами, зобов'язаний не пізніше ніж протягом десяти днів з дня відкриття виконавчого провадження провести опис і арешт майна, що підлягає конфіскації. Акт опису та арешту майна складається державним виконавцем у присутності понятих за участю представника митного органу.

При здійсненні реалізації автомобілів державна виконавча служба перераховує відповідні митні та інші платежі і збори, що справляються під час перетину митного кордону, на рахунок митного органу в триденний строк із дня їхнього надходження на депозитний рахунок відповідного відділу державної виконавчої служби.

Про перерахування до держбюджету коштів, одержаних від реалізації майна, затриманого або вилученого митними органами та конфіскованого за рішенням суду, державний виконавець повідомляє митний орган протягом трьох днів з дня їхнього перерахування. При цьому інформація надається окремо за кожним актом опису і арешту майна, а один раз на квартал проводиться звірення сум вартості майна, переданого цими актами, і фактичних перерахувань до державного бюджету [1].

Контроль за правильним і своєчасним виконанням постанови митного органу про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил здійснюється митним органом, який виніс постанову [1, ст. 537].

Контроль за правильним і своєчасним виконанням постанови здійснюється шляхом перевірок і ведення документації, яка відображує процес реалізації постанови:

- чи ознайомлений порушник зі змістом постанови;
- чи своєчасно вручена йому копія постанови;
- чи спрямована постанова органу, який безпосередньо уповноважений її виконати;
- чи були затримки реалізації постанови;
- чи були зупинення виконання у зв'язку з появою скарги, протесту або іншими обставинами;
- чи виконано постанову повністю.

Контрольні запитання до розділу 6

1. Визначити порядок оскарження постанов у справах про порушення митних правил (СпПМП).
2. Перевірка законності постанови в СпПМП.
3. Перевірка обґрунтованості постанови в СпПМП.
4. Підстави для скасування або зміни постанови.
5. Визначити строки розгляду СпПМП.
6. Визначити загальний порядок виконання постанови в СпПМП.
7. Визначити порядок виконання постанови про попередження в СпПМП.
8. Визначити порядок виконання постанови в СпПМП про накладання штрафу.
9. Визначити порядок виконання постанови в частині конфіскації в СпПМП.
10. Здійснення контролю за виконанням постанови в СпПМП.

Бібліографічний список

1. Митний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
3. Про затвердження форм процесуальних документів у справах про порушення митних правил: Наказ Міністерства фінансів України від 31.05.2012 р. № 652. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1015-12#Text>.
4. Науково-практичний коментар Митного кодексу України. Київ: Алерта, 2015. 804 с.
5. Про затвердження Порядку взаємодії структурних підрозділів та територіальних органів Державної фіскальної служби України із Спеціалізованою лабораторією з питань експертизи та досліджень ДФС під час проведення досліджень (аналізів, експертиз), Нормативів взяття проб (зразків) товарів для проведення дослідження (експертизи), форм акта про взяття проб (зразків) товарів та висновку: Наказ Міністерства фінансів України від 02.12.2016 р. № 1952. URL: <https://qdpro.com.ua/document/60911>.
6. Про внесення змін до Типової мирової угоди про припинення провадження в справі про порушення митних правил: Наказ Міністерства фінансів України від 24.08.2023 р. № 461. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1575-23#Text>.
7. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 394/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
8. Писарев В. А., Рождественський О. В., Пашко П. В. Митний контроль на залізничному транспорті: навч. посіб. / за ред. П. В. Пашко. Київ: Знання, 2004. 404 с.

9. Берестов І. В., Пестременко-Скрипка О. С., Колісник А. В., Берестова Т. Т. Митне оформлення вантажних перевезень: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2023. 122 с.

10. Конвенція про процедуру спільного транзиту.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#Text.

11. Карпенко Г. Л. Організаційно-правовий механізм митних експертиз. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/83085b3d-fedf-4cd6-9f91-87731836f659/content>.

12. Статут всесвітнього поштового союзу.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_101#Text.

13. Про затвердження Порядку надання складським об'єктам статусу «митний склад» та позбавлення такого статусу.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1324-12#Text>.

14. Про затвердження Правил митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, що переміщуються громадянами через митний кордон України: Наказ Державної митної служби України від 17 листопада 2005 року № 1118. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE11708>.

15. Про затвердження Інструкції про організацію митного контролю та митного оформлення суден і товарів, що переміщуються ними: Наказ Державної митної служби України від 17 вересня 2004 року № 678.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1286-04#Text>.

16. Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо ввезення транспортних засобів на митну територію України: Закон України від 08.11.2018 р. № 2612-VIII.
URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/370351___481148.

17. Нові штрафи за перевезення незадекларованої валюти та товарів.
URL: https://biz.ligazakon.net/news/211949_nov-shtrafi-za-perevezennya-nezadeklarovano-valyuti-ta-tovarv.

18. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо адміністративної відповідальності громадян за порушення митних правил: Закон України від 16 лютого 2022 року № 2058-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2058-20#Text>.

19. Особливості переміщення (пересилання) товарів у міжнародних поштових та експрес-відправленнях. Державна митна служба України.
URL: <https://customs.gov.ua/mitnitsia-i-poshta>.

20. Осика С. Г., Коновалов В. В., Покрещук О. О. Антидемпінговий кодекс України: практика та проблеми застосування. Київ: УАЗТ, 2002. 378 с.

21. Митна енциклопедія: у 3-х т. / І. Г. Бережнюк, О. П. Гребельник, П. В. Пашко та ін. Хмельницький: Державний науково-дослідний інститут митної справи, 2014. 592 с.

22. Берестов І. В., Куценко М. Ю., Пестременко-Скрипка О. С., Берестова Т. Т. Організація митного контролю на транспорті: конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2022. Ч. 1. 73 с.

23. Дуженко С. А. Стадії провадження у справах про порушення митних правил. *Проблеми законності: зб. наук. праць*. Харків, 2014. Вип. 125. С. 169-176.

Предметний покажчик

- Аварія 13, 14, 41
- Адміністративна відповідальність 8-10, 13, 16, 59, 75
- Адміністративне затримання 57, 63, 68, 69
- Адміністративне правопорушення 8, 59, 70, 95, 98, 100
- Адміністративний позов 97-99
- Адміністративні стягнення 15-19, 28, 39, 43, 53
- Бездіяльність 8, 9, 52, 98
- Безмитна торгівля 21, 36, 42-44, 91
- Ввезення 37, 38, 46-48, 75, 91
- Ветеринарно-санітарний контроль 43
- Вивезення 13, 37, 44-47, 91, 92
- Вина 9, 11, 64, 70
- Висновок експерта 83
- Витребування документів 63, 71, 73, 95
- Відмова особи 63, 64, 68, 86, 88, 89
- Вільна митна зона 21, 37-39, 55, 91
- Воєнні дії 14
- Воєнний стан 44
- Втрата вантажів 26, 29
- Втрата транспортних засобів 13, 21, 29, 46, 91, 92
- Дії непереборної сили 13, 14
- Дії, спрямовані на переміщення через митний кордон 14, 21, 22, 48-52, 92
- Договір 12, 15, 40, 53, 54, 76
- Дозвіл митного органу 25
- Докази 64, 65, 70, 74, 83, 95, 98
- Екологічний контроль 43, 85

Експертиза 71, 83, 84, 87
Експорт 41, 43, 89
Експрес-відправлення 20, 33, 34, 75, 92
Завдання провадження у справах про ПМП 57, 67
Захисник 66, 67, 86
Зберігання товарів 37-41, 52, 55
Зелений коридор 31
Зміна стану товару 26, 40
Зона митного контролю 22
Імпорт 43, 89
Іноземні товари 41
Контейнер 23, 25, 26
Контрабанда 7, 22, 34, 35
Контракт 53, 54, 62
Конфіскація 15-18, 76
Магазин безмитної торгівлі 42
Мета проведення процесуальних дій 70
Мирова угода 88, 89
Митна вартість 50, 51, 53, 85
Митна декларація 13, 53
Митне обстеження 57, 71, 77-80
Митне оформлення 13, 20, 24-26, 32, 48, 55, 60, 69
Митний кодекс України 7, 9, 10, 28, 30, 34, 40, 44, 53, 70, 73, 74, 76,
77, 86, 88
Митний контроль 48, 60, 69
Митний орган 57, 69, 86, 89, 90, 93, 94, 101, 103
Митний перевізник 30
Митний склад 39, 40
Митні правила 9, 34, 36-38, 40, 42, 44, 46, 48, 51, 53

Надання для впізнання 81, 82
Надзвичайний стан 14
Недекларування товарів 20, 30-33, 55, 75, 92
Недоставлення товару, документів 13, 30, 91, 92
Неоподаткований мінімум доходів 17, 25
Неправдиві відомості 14, 50, 51
Неправомірні операції 13, 20, 24, 25, 42, 55, 91
Обов'язки експерта 66, 71
Обов'язки захисника 66, 86, 71
Обов'язки свідків 66, 71
Обставини правопорушення 56, 57, 59, 60, 62, 64-66, 72
Одержання проб і зразків 86, 87
Однорідні товари 62, 81
Опитування 57, 63, 71, 73, 80
Перевезення 7, 15, 18, 21, 27-30, 52, 53, 76, 92
Переміщення товарів, ТЗ 7-10, 14, 15, 21, 27-30, 52
Підстава для порушення справи про ПМП 60
Попередження 15, 16, 19, 22, 23, 25, 28, 46, 101, 102
Посадова особа 59, 61, 70, 72, 73, 77, 79, 82, 84-86, 88
Постанова про закриття провадження 94
Постанова про накладення адміністративного стягнення 16, 101, 102
Постанова про призначення експертизи 85, 87
Порушення порядку зберігання товарів на митних складах 13, 21, 39, 55, 91
Порядок взяття проб, зразків 84, 86, 87
Порядок надання для впізнання 82
Порядок оскарження постанов 97
Порядок притягнення до адміністративної відповідальності 56
Порядок проведення митного обстеження 78, 79

Порядок проведення опитування 72
Порядок укладання мирової угоди 88, 89
Права експерта 66
Права захисника 66
Права осіб, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил 66
Права перекладача 66
Права представника митного органу 66
Право інтелектуальної власності 37
Примусові заходи 23
Приписи 22, 23
Провадження 56-59
Проступок 9
Протиправні дії 13, 14
 Протокол митного обстеження 78, 80
Протокол про адміністративне затримання 68
Протокол про адміністративне правопорушення 70
Протокол про вилучення речей і документів 71
Протокол про одержання проб і зразків 39, 87
Протокол про порушення митних правил 57, 60, 61, 93
Процесуальні дії 56, 70, 71
Радіологічний контроль 43
Режим зони митного контролю 22, 23
Розпорядження 26, 41-43, 45, 65, 74
Санітарно-епідеміологічний контроль 43
Санкція 11, 15, 16
Свідки 66, 70
Скарга 97, 98
Стадія провадження 57

Строк розгляду справи про ПМП 18

Строки накладення адміністративного стягнення 19

Суспільна небезпека 10

Тимчасове вилучення 74, 76

Транзит 20, 24, 27-29, 32, 34, 41, 75

Транспортні засоби комерційного призначення 32, 64, 74, 75

Транспортні засоби особистого користування 64, 74

Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) 50

Учасники провадження 65, 66

Фітосанітарний контроль 43

Штраф 15-17, 102

Навчальний посібник

Огар Олександр Миколайович,
Берестов Ігор В'ячеславович,
Колісник Аліна Володимирівна
та ін.

**МИТНІ ПРАВИЛА ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ВАНТАЖІВ
ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН**

Відповідальний за випуск Колісник А. В.

Редактор Ібрагімова Н. В.

Підписано до друку 23.02.2024 р.

Умовн. друк. арк. 7,0. Тираж . Замовлення № .

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.